

Samuel Vidqvist

TILINPÄÄTÖSANALYYSI CASE X OY

Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto
2014

TILINPÄÄTÖSANALYYSI CASE X OY

Vidqvist, Samuel
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2014
Ohjaaja: Keskinen, Arto
Sivumäärä: 68
Liitteitä: 6

Asiasanat: kirjanpito, tilinpäätös, tilinpäätösanalyysi

Opinnäytetyön aiheena oli tutkia, miten tilinpäätösanalyysia voidaan käyttää hyväksi analysoitaessa yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. Tutkimuksen tarkoitus oli tutkia miten perinteinen tilinpäätösanalyysi laaditaan ja miten analyysia voidaan hyödyntää. Tässä tutkimuksessa tilinpäätösanalyysia sovellettiin case-yritykseen X Oy. Tutkimus suoritettiin kevään 2014 aikana.

Tutkimuksen teoriaosassa käsiteltiin kirjanpitoa, tilinpäätösdokumentteja sekä tilinpäätösanalyysin vaiheita ja soveltamista. Tässä opinnäytetyössä pyrittiin kokoamaan aiheen teoriasta kattava yleistietopaketti aiheesta kiinnostuneille. Teoriaosassa lähteinä käytettiin kirjallisuutta, artikkeleita, internetlähteitä ja ajantasaista lainsäädäntöä.

Empiriaosiossa sovellettiin tilinpäätösanalyysia case-yritykseen. Analyysi toteutettiin erilaisten tunnuslukujen sekä prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla. Valituilla tunnusluvuilla mitattiin case-yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta, vakavaraisuutta sekä konkurssiherkkyyttä. Tunnuslukuanalyysin tuloksia verrattiin toimialan mediaanilukuihin. Prosenttilukumuotoisten tilinpäätösten avulla tutkittiin case-yrityksen tuloslaskelmien ja taseiden rakennetta.

Empiriaosion tulos oli, että case-yrityksen kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius ovat hyvällä tasolla verrattuna toimialan mediaaniin. Case-yrityksen konkurssiriski arvioitiin hyvin pieneksi tutkimuksessa käytetyn z-luvun avulla.

FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS CASE X LTD

Vidqvist, Samuel

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business and Administration

May 2014

Supervisor: Keskinen, Arto

Number of pages: 68

Appendices: 6

Keywords: accounting, financial statement, financial statement analysis

The purpose of this thesis was to research how financial statement analysis can be utilized when analyzing company's profitability, liquidity and solvency. The aim was to find out how traditional financial statement analysis is formulated and how this analysis can be utilized. In this research financial statement analysis was applied in a case-company X Ltd. The study was conducted during spring 2014.

Accounting, financial statement and applying a financial statement analysis were described in the theoretical part. In this thesis the purpose was to gather information for everyone interested in the topic. The theoretical part was based on literature, articles, Internet sources and current legislation.

In the empirical part financial statement analysis was applied to the case-company. The analysis was carried through with key ratios and with percentage displayed financial statement. The chosen key ratios measured the profitability, liquidity, solvency and risk of bankruptcy of the case-company. The results of the analysis were compared to median figures of the field of business. The structure of case-company's income statements and balance sheets were researched with percentage displayed financial statement.

The result of the empirical part was that the company's profitability, liquidity and solvency were in a good level compared to the median of the field of business. In this research the risk of bankruptcy was estimated to be very low with a z-score.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	7
2.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet.....	7
2.2	Rajaus	7
2.3	Teoreettinen viitekehys	8
3	KIRJANPIDON JA TILINPÄÄTÖKSEN YHTEYS	9
3.1	Kirjanpidon sääntely ja kirjanpitovelvollisuus	9
3.2	Kirjanpidon yleiset periaatteet	10
3.3	Tilinpäätöksen sisältö	11
3.4	Tuloslaskelma	12
3.5	Tase	13
3.6	Liitetiedot.....	15
3.7	Toimintakertomus	16
3.8	Tilintarkastuskertomus	16
4	TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	17
4.1	Tilinpäätösinformaation käyttö.....	17
4.2	Tilinpäätösanalyysin vaiheet.....	19
4.3	Tilinpäätöksen oikaiseminen	20
4.3.1	Tuloslaskelman oikaisut	21
4.3.2	Taseen oikaisut.....	24
4.4	Tilinpäätösanalyysin menetelmät.....	27
4.5	Tunnusluvut ja niiden tulkinta	29
4.6	Laajuus	30
4.7	Kannattavuus	30
4.7.1	Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)	31
4.7.2	Liiketulos-%	32
4.8	Maksuvalmius	33
4.8.1	Quick Ratio	33
4.8.2	Current Ratio	34
4.9	Vakavaraisuus	34
4.9.1	Omavaraisuusaste.....	35
4.9.2	Suhteellinen velkaantuneisuus.....	36
4.10	Z-luku	36
5	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	37
5.1	Tutkimusote	37

5.2	Toteutus	38
5.3	Reliabiliteetti ja validiteetti.....	39
6	TILINPÄÄTÖSANALYYSI YRITYS X OY	40
6.1	Case-yrityksen valinta	40
6.2	Case-yrityksen esittely	40
6.3	Yrityksen kirjanpito ja tilinpäätös.....	41
6.4	Tilinpäätöstietojen standardointi.....	42
	6.4.1 Tuloslaskelmien oikaiseminen.....	42
	6.4.2 Tasetietojen oikaiseminen	45
6.5	Laajuus	48
	6.5.1 Liikevaihto	48
	6.5.2 Taseen loppusumma.....	49
6.6	Kannattavuus	51
	6.6.1 Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)	52
	6.6.2 Liiketulos-%	53
6.7	Maksuvalmius	54
	6.7.1 Quick Ratio	54
	6.7.2 Current Ratio	55
6.8	Vakavaraisuus	56
	6.8.1 Omavaraisuusaste.....	57
	6.8.2 Suhteellinen velkaantuneisuus.....	58
6.9	Z-luku	59
6.10	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös.....	60
6.11	Johtopäätökset.....	64
7	YHTEENVETO.....	65
	LÄHTEET	67
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on tutkia, miten tilinpäätösanalyysia voidaan käyttää hyväksi analysoitaessa yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta.

Tilinpäätösanalyysi soveltuu opinnäytetyön aiheeksi erinomaisesti, koska se mahdollistaa ulkoisen laskentatoimen eri aihealueiden yhdistämisen. Aihe liittyy läheisesti kirjanpitoon, tilinpäätökseen sekä sijoitusmaailmaan. Pidän näitä laskentatoimen osa-alueita erityisen mielenkiintoisina.

Työn teoriaosa alkaa luvusta kolme, jossa käsitellään kirjanpidon ja tilinpäätöksen yhteyttä. Luvussa käsitellään kirjanpidon yleisiä periaatteita sekä esitellään keskeiset tilinpäätösdokumentit, joihin tilinpäätösanalyysi perustuu.

Neljännessä luvussa esitellään tilinpäätösanalyysin keskeiset asiat. Luvussa käsitellään tilinpäätösanalyysin menetelmät ja vaiheet, tilinpäätöksen oikaisut sekä analyysin keskeiset osa-alueet. Luvussa esitellään kannattavuuden, maksuvalmiuden sekä vakavaraisuuden tunnuslukuja sekä niiden ohjearvoja.

Viidennessä luvussa esitellään, miten tutkimus on suoritettu. Luvussa käsitellään tutkimusotetta, toteutusta sekä tutkimuksen luotettavuutta realiabiliteetin ja validiteetin näkökulmasta.

Kuudennessa luvussa esitellään opinnäytetyön empiirinen osio. Luvussa tarkastellaan esimerkkiyrityksen taloudellista tilannetta tilinpäätösanalyysia soveltamalla. Käytettäviä analyysimenetelmiä ovat tunnuslukuanalyysi ja prosenttilukumuotoinen tilinpäätös. Esimerkkiyrityksen analysointi tapahtuu viiden vuoden ajanjaksolta vuosilta 2009 – 2013.

2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, miten tilinpäätösanalyysi laaditaan ja miten tilinpäätösanalyysia voidaan hyödyntää taloudellista tilaa arvioitaessa. Saatujen tietojen avulla tilinpäätösanalyysia on tarkoitus soveltaa sattumanvaraisesti valittuun yritykseen X Oy, jonka taloudellisesta tilanteesta saadaan analyysin avulla kattava yleiskäsitys.

Tavoitteena on kuvailla, miten prosessi etenee kirjanpidosta aina valmiisiin tunnuslukuihin, joista voidaan tehdä päätelmiä yrityksen taloudellisesta asemasta ja sen kehittymisestä. Työn tarkoituksena on myös koota kattava yleistietopaketti kirjanpidosta ja tilinpäätösanalyysista kaikille aiheesta kiinnostuneille. Valmis opinnäytetyö voi toimia tulevaisuudessa myös uusien opinnäytetöiden pohjatietona.

Tutkimuksen pääongelma on:

- Miten tilinpäätösanalyysia voidaan hyödyntää arvioitaessa yrityksen taloudellista tilaa?

Osaongelmina ovat:

- Mikä on esimerkkiyritys X Oy:n taloudellinen tilanne toiminnan laajuuden, kannattavuuden ja rahoituksen suhteen?
- Miten esimerkkiyritys X Oy:n taloudellinen tilanne on kehittynyt viiden vuoden aikajaksolla?

2.2 Rajaus

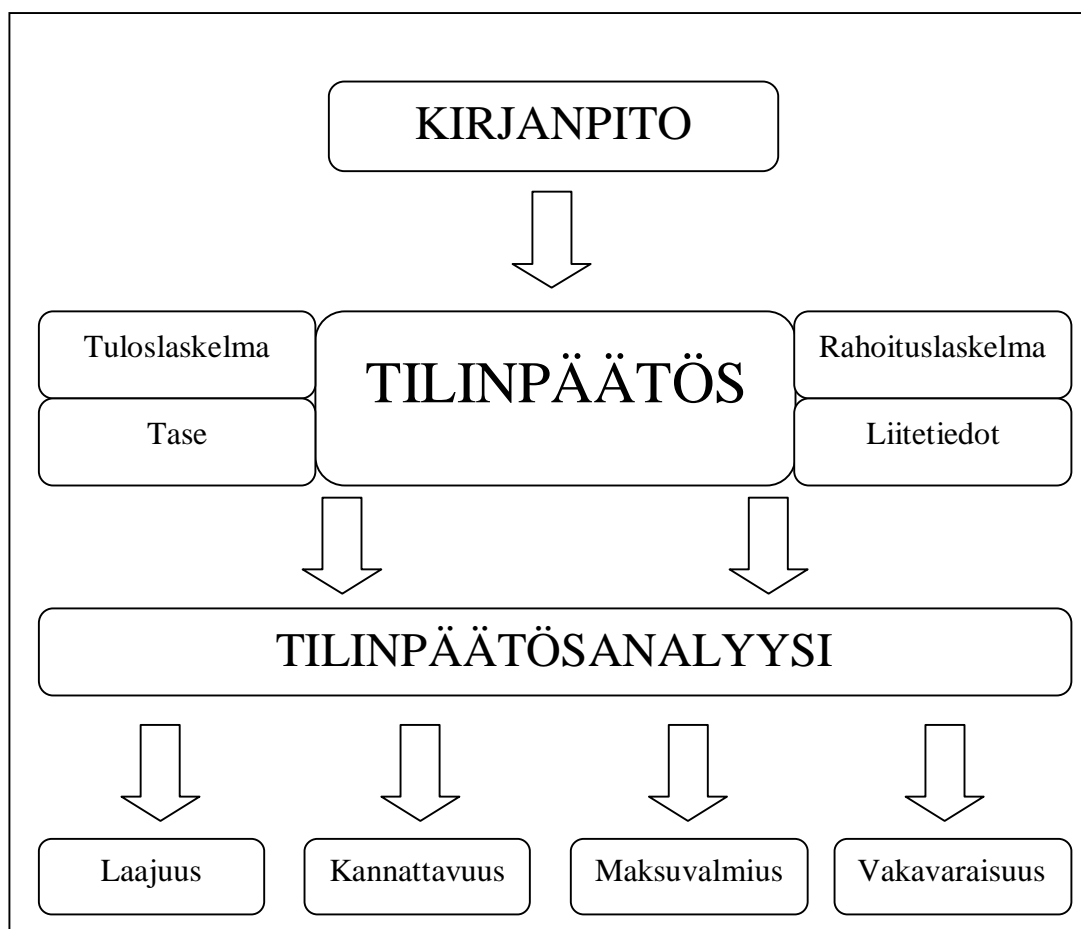
Aiheen rajaus muodostuu tilinpäätösanalyysissa käytettävistä analyysimenetelmistä ja tunnusluvuista. Työn empiirisessä osiossa on käytetty prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä sekä tunnuslukuja, jotka on laskettu tuloslaskelman ja taseen luvuista. Käytettävät tunnusluvut on valittu siten, että ne tarjoavat mahdollisimman vertailu- ja

käyttökelpoista informaatiota. Tunnuslukujen valinnassa olennainen kriteeri oli, että luvuista oli tarjolla toimialan keskiluku, johon yritystä on mahdollista verrata.

Tilinpäätösanalyysi liittyy usein yrityskauppatilanteisiin ja sijoituspäätöksiin. Näissä käyttötarkoituksissa tilinpäätösanalyysin lisäksi tarkasteltavaksi tulevat myös erilaiset arvonmäärittämenetelmät. Arvonmäärittäystä ja siihen liittyviä menetelmiä ei käsitelty tässä työssä.

2.3 Teoreettinen viitekehys

Työn viitekehys sisältää aihealueen keskeiset käsitteet. Tämän työn viitekehys on prosessimainen kuvaus siitä, miten kirjanpitoaineistosta saadaan jalostettua käyttökelpoista informaatiota tilinpäätösanalyysin avulla. Opinnäytetyön kolme keskeisintä käsitettä ovat kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätösanalyysi.

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys

Tilinpäätösanalyysin perustana on kirjanpito, jonka perusteella laaditaan jokaiselta tilikaudelta tilinpäätös. Virallinen tilinpäätös muodostuu tuloslaskelmasta, taseesta, rahoituslaskelmasta ja liitetiedoista. Tilinpäätös sisältää keskeiset tiedot yrityksen taloudellisen tuloksen muodostumisesta, taloudellisesta asemasta ja muista toiminnan kannalta merkittävistä asioista.

Tilinpäätösanalyysi laaditaan tilinpäätöstietojen perusteella. Analyysin laajuus ja käytettävät analyysimenetelmät vaihtelevat käyttötarkoituksen mukaan. Analyysin avulla saatava informaatio voidaan kuitenkin jakaa eri kategorioihin, joihin kuuluvat toiminnan laajuus, kannattavuus, maksuvalmius sekä vakavaraisuus.

3 KIRJANPIDON JA TILINPÄÄTÖKSEN YHTEYS

3.1 Kirjanpidon sääntely ja kirjanpitovelvollisuus

Kirjanpidon ja tilinpäätöksen laadintaa säätelevät keskeisimmin kirjanpitolaki sekä kirjanpitoasetus. Kirjanpidon yleislakien lisäksi verolait, osakeyhtiölaki sekä arvopaperimarkkinalaki vaikuttavat tilinpäätöksen laadintaan. (Niskanen & Niskanen 2013, 45.)

Lainsäädännön lisäksi kirjanpitolautakunta (KILA) antaa yleisohjeita kirjanpitolain soveltamisesta. Annettujen yleisohjeiden tavoitteena on, että eri kirjanpitovelvollisten menettelytavat olisivat yhdenmukaisia ja vastaisivat hyvää kirjanpito tapaa. Kirjanpitolautakunta voi myös antaa hakemuksesta ohjeita ja lausuntoja siitä, millaista kirjanpidollista menettelyä on sovellettava tietyssä ongelmallisessa tilanteessa. (Tomperi 2013, 8.)

Kirjanpitovelvollisuudesta säädetään kirjanpitolaissa. Liike- tai ammattitoiminta aiheuttaa kirjanpitovelvollisuuden. Lisäksi oikeudellisen muotonsa perusteella osakeyhtiöt, osuuskunnat sekä säätiöt ovat kirjanpitovelvollisia riippumatta siitä,

tavoitellaanko toiminnalla voittoa vai ei. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, 1 luku 1 §; Leppiniemi & Kykkänen 2013, 31 - 32; Tomperi 2012, 11 - 12.)

Liike- ja ammattitoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolle on ominaista yrittäjärisä. Tällainen toiminta suuntautuu markkinoille ja tapahtuu ansiotarkoituksessa. Liiketoiminnan tunnusmerkistöön kuuluu myös, että liiketoiminnassa voi menettää jo aiemmin saavutettua varallisuutta. Ammattitoiminnalla tarkoitetaan liiketoimintaa suppeampaa toimintaa. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 32; Tomperi 2012, 11.)

3.2 Kirjanpidon yleiset periaatteet

”Kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitoäapaa.” (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1 luku 3 §)

Kirjanpitolaki edellyttää hyvää kirjanpitoäapaa, mutta käsitettä ei ole määritelty kirjanpitolainsäädännössä tarkemmin. Hyvään kirjanpitoäapaaan voidaan katsoa kuuluvan kaikki se, mikä tarvitaan kirjanpidon hoitamiseen hyvin. Hyvä kirjanpitoäapa muuttuu kirjanpitolainsäädännön ja -käytännön kehittyessä. Kirjanpidossa on noudatettava sekä lainsäädäntöä että kirjanpidon yleisiä periaatteita. (Tomperi 2013, 7 - 8.)

Kirjanpidon keskeisenä periaatteena on oikea ja riittävä kuva. Periaatteen mukaan tilinpäätöksen on annettava oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen taloudellisesta tilanteesta. Periaatteen toteutumiseksi tarpeelliset lisätiedot on esitettävä tilinpäätöksen liitetiedoissa. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3 luku 2 §)

Oikean ja riittävän kuvan lisäksi kirjanpidon yleisiin periaatteisiin katsotaan kuuluvan kirjanpitoon liittyvät käytännöt, säännöt ja menettelytavat. Eri periaatteita ovat esimerkiksi:

- jatkuvuuden periaate, jonka mukaan toiminnan oletetaan jatkuvan toistaiseksi koko ajateltavissa olevan tulevaisuuden ajan.
- realisointiperiaate, jonka mukaan tulo realisoituu kun vastaava suorite on luovutettu asiakkaalle.

- meno tulon kohdalle –periaate, jonka mukaan tilikaudelle kuuluvista tuloista vähennetään niiden saamiseksi uhratut menot.
- vertailtavuus, joka edellyttää, että eri tilikausien tilinpäätökset ovat keskenään vertailukelpoisia. (Tomperi 2013, 8 - 12)

3.3 Tilinpäätöksen sisältö

Viralliseen tilinpäätökseen kuuluu neljä osaa: tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot. Tilinpäätös laaditaan tilikaudelta, jonka kesto on yleisesti 12 kuukautta. Tilikauden ei tarvitse olla kalenterivuosi vaan mikä tahansa 12 kuukauden ajanjakso käy. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 24, 39.)

Virallinen tilinpäätös laaditaan vain kerran vuodessa tilikauden päätyttyä. Yleisenä käytäntönä kuitenkin on, että yritykset laativat myös sisäiseen käyttöön raportteja tilikautta lyhyemmiltä ajanjaksoilta. Yrityksen sisäiseen käyttöön vastaavia dokumentteja voidaan laatia esimerkiksi kuukausittain tai kvartaaleittain neljästi vuodessa. (Temte 2005, 8.)

Tilinpäätöksen osat osoittavat kirjanpitovelvollisen tuloksen ja varallisuusaseman. Tase osoittaa tilinpäätöspäivän taloudellisen aseman. Tuloslaskelma kuvaa, miten tilikauden tulos on muodostunut. Rahoituslaskelma antaa selvityksen varojen hankinnasta ja käytöstä tilikauden aikana. Liitetiedot täydentävät muita tilinpäätösdokumentteja. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on mm. täydentäviä tietoja tuloslaskelmassa ja taseessa esitetyistä eristä. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 39.)

Virallisen tilinpäätöksen lisäksi tilikaudelta on laadittava toimintakertomus, jonka sisällöstä määrätään kirjanpitolaissa. Rahoituslaskelman ja toimintakertomuksen laatimista ei edellytetä kaikilta kirjanpitovelvollisilta. Rahoituslaskelma ja toimintakertomus on laadittava, mikäli kirjanpitovelvollinen on julkinen osakeyhtiö (Oyj) tai kyseessä on suuri kirjanpitovelvollinen. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 39 - 40.)

Rajat suurelle kirjanpitovelvolliselle on määritelty kirjanpitolaissa. Kirjanpitovelvollinen on velvollinen laatimaan rahoituslaskelman ja toimintakertomuksen jos sekä päättyneellä, että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3 luku 9 §):

- liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 euroa
- taseen loppusumma 3 650 000 euroa
- palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä

3.4 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma osoittaa, miten tilikauden tulos on muodostunut. Se osoittaa tilikauden voiton, joka lisää taseen mukaista omaa pääomaa tai tappion, joka vähentää taseen omaa pääomaa sekä ne kulut, jotka on käytetty tilikauden tuloksen saavuttamiseksi. Tuloslaskelma esitetään kululajikohtaisena tai toimintokohtaisena. (Kinnunen, Laitinen, Laitinen, Leppiniemi & Puttonen 2010, 36.)

Tuloslaskelman muoto ja sisältö on määritelty kirjanpitoasetuksessa. Tuloslaskelma on lähtökohtaisesti laadittava kirjanpitoasetuksen kaavan mukaisesti. Kirjanpitoasetus sisältää kaavat sekä kululajipohjaiselle että toimintokohtaiselle tuloslaskelmalle. Asetuksessa on määritelty myös kaavat aattellisen yhdistyksen, säätiön, ammatinharjoittajan sekä kiinteistön tuloslaskelmalle. (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 1 luku 1 - 5 §)

Kululajikohtainen tuloslaskelma on selvästi toimintokohtaista yleisemmin käytössä. Kululajipohjaisessa tuloslaskelmassa liiketoiminnan kulut esitetään kululajeittain. Näitä kululajeja ovat mm. ostot, palkat sekä liiketoiminnan muut kulut. Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa kulujen luokittelu tapahtuu toimintojen mukaan. Toimintoja ovat tällöin esimerkiksi hankinta ja valmistus, myynti ja markkinointi sekä hallinto. (Kinnunen ym. 2010, 36.)

Tuloslaskelman alussa esitetään liikevaihto sekä liiketoiminnan muut tuotot. Liikevaihto muodostuu myyntituloista, joista on vähennetty myynnin siirto- ja

oikaisuerät. Erityisesti arvonlisävero on arvonlisäverovelvollisilla merkittävä oikaisuerä. Liikevaihdosta ja muista tuotoista vähennetään liiketoiminnasta johtuneet kulut, joihin sisältyvät kululajikohtaisessa kaavassa keskeisinä erinä palkat, ostot, liiketoiminnan muut kulut sekä tilikauden aikana tehdyt poistot. Jäljelle jää liikevoitto tai –tappio. Liikevoiton jälkeen tuloslaskelmassa esitetään rahoitustuotot ja –kulut, satunnaiset erät, tilinpäätössiirrot sekä verot. Viimeiselle riville jää voiton tai tappion osoittava tilikauden voitto. (Tomperi 2012, 146 - 148.)

3.5 Tase

Tase kuvaa yrityksen varallisuusasemaa tilikauden päättyessä. Se osoittaa yrityksen varat ja vastuut. Vastaavaa-puoli osoittaa rahan käyttökohteet ja vastattavaa-puoli rahoituksen lähteet. (Tomperi 2012, 154 - 156.) Käytettävä tasekaava on määritelty kirjanpitoasetuksessa (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 1 luku 6 §).

Taseen vastaavaa-puolella esitetään yrityksen varat. Varat on taseessa jaettu kahdeksi pääryhmäksi: pysyviksi ja vaihtuviksi vastaaviksi. Jako pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin perustuu yhden tilikauden sääntöön. Mikäli vastaava tuottaa tuloa pidemmältä ajalta kuin yhdeltä tilikaudelta, luokitellaan se pitkäaikaiseksi. (Kinnunen ym. 2010, 26.)

Taseen varat esitetään lähtökohtaisesti siten, että siirrytään epälikvideistä varoista kohti likvidejä. Pysyvät vastaavat, kuten esimerkiksi liikearvo sekä koneet ja kalusto, ovat lähtökohtaisesti yrityksen hallussa vaihtuvia vastaavia pidempään. Viimeisenä eränä vaihtuvissa vastaavissa esitetään likvideimmät varat, joita ovat rahat ja pankkisaamiset. (Kinnunen ym. 2010, 26.)

Taseen varojen jakaminen pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin vaikuttaa tilinpäätöksen arvostusratkaisuihin. Vaihtuvat vastaavat tuottavat tuloa vain yhden tilikauden aikana, joten niiden arvostus on sidoksissa markkinahintoihin. Arvostusratkaisuissa on sovellettava varovaisuuden periaatetta, eikä markkinahintaa saa ylittää. Esimerkiksi varasto on arvostettava alimman hinnan periaatteen mukaan. Vaihto-

omaisuus on arvostettava hankintahintaan tai sitä alhaisempaan todennäköiseen luovutushintaan. (Kinnunen ym. 2010, 29.)

Pysyvien vastaavien arvostus eroaa vaihtuvista vastaavista. Niiden kirjanpitoarvot ovat sidoksissa hyödykkeen tai sijoituksen tulonodotuksiin. Pysyvistä vastaavista ei ole välttämätöntä tehdä markkinahintoihin perustuvia arvonalentumiskirjauksia, mikäli tase-erään liittyvät tulonodotukset eivät ole muuttuneet. (Kinnunen ym. 2010, 30.)

Pysyviin vastaaviin ei pääsääntöisesti tehdä arvonkorotuksia. Kuitenkin maa- ja vesialueisiin sekä pysyvien vastaavien arvopapereihin on mahdollista tehdä arvonkorotuksia kirjanpitolain puitteissa. Tällöin arvonkorotuksen vastakirjaus tehdään taseen vastattavaa-puolelle arvonkorotusrahastoon, joka esitetään oman pääoman eränä. Arvonkorotusta ei esitetä tuloslaskelmassa tulona, joten sillä ei ole tulosvaikutusta. Arvonkorotuksilla on mahdollista informoida tilinpäätöksen lukijalle varallisuuden käyvistä arvosta. (Kinnunen ym. 2010, 32.)

Taseen vastattavaa-puoli osoittaa, miten yritystoiminta on rahoitettu. Vastattavaa-puolella esitetään oma pääoma, tilinpäätössiirtojen kertymä, pakolliset varaukset sekä vieras pääoma. Taseen vastattavaa-puolen sisältö vaihtelee yritysmuodoittain. Erityisesti oman pääoman esitystapa taseessa vaihtelee riippuen siitä, onko kyseessä osakeyhtiö, osuuskunta, pieni yksityisliike tai henkilöyhtiö. Tilinpäätössiirroissa puolestaan yksityisliikkeellä ja avoimella sekä kommandiittiyhtiöllä voi olla myös toimintavaraukset. (Tomperi 2012, 160 - 164.)

Oma pääoma toimii yrityksen vakaraisuuden perustana. Mitä suurempi oman pääoman osuus on, sitä joustavampi on yrityksen rahoituksellinen asema ja sitä pienempi on yrityksen rahoitusriski. Omaa pääomaa kertyy voitollisesta liiketoiminnasta (tilikauden voitto), sijoitetusta pääomasta (osakeanti) sekä pysyviin vastaaviin tehdyistä arvonkorotuksista. (Salmi 2012, 72 - 74.)

Tilinpäätössiirtojen kertymä on luonteeltaan omaa pääomaa. Tilinpäätössiirtojen kertymää muodostuu poistoeron muutoksesta sekä vapaaehtoisista varauksista, joihin kuuluvat mm. takuuvaraukset. Nämä järjestelyt tehdään ennen tilinpäätöksen

verotettavan tulon laskemista, joten verot tulevat näiden osalta maksettavaksi vasta siinä vaiheessa kun tilinpäätösjärjestelyt puretaan takaisin tuloslaskelmaan. (Salmi 2012, 79.)

Pakolliset varaukset ovat tiedossa olevia menoja tai menetyksiä, joista ei kerry vastaavaa tuloa. Pakolliset varaukset ovat luonteeltaan vierasta pääomaa. Mikäli tarkkaa rahamäärää tai toteutumisaikakohtaa ei ole tiedossa, on arvioitu määrä kirjattava pakolliseksi varaukseksi. (Salmi 2012, 80.) Pakollinen varaus voi olla esimerkiksi tilikauden aikana syntynyt vahingonkorvausvelvollisuus, jonka tarkkaa määrä ei tilikauden lopussa tiedetä (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 129).

Vieras pääoma jaetaan kahteen ryhmään takaisinmaksuajan perusteella. Vieras pääoma on pitkäaikaista, mikäli sen takaisinmaksuun on aikaa enemmän kuin yksi vuosi. Sekä pitkäaikaisessa että lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa esitetään samat aluerät, joihin kuuluvat yleisimpinä mm. lainat rahoituslaitoksilta, ostovelat sekä siirtovelat. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 130 - 133.)

3.6 Liitetiedot

Liitetiedot ovat osa virallista tilinpäätöstä. Niiden tehtävänä on täydentää tilinpäätöstä tarjoamalla lukijalle lisätietoa kirjanpitovelvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätösinformaation luotettavuuden kannalta on oleellista, että lukija tuntee tilinpäätöstä laadittaessa käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet. Tämä informaatio on ilmoitettava liitetiedoissa. (Salmi 2012, 84.)

Liitetiedot luokitellaan kirjanpitoasetuksessa seuraaviin ryhmiin (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 2 luku 2 – 10 §):

- Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
- Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot
- Taseen vastaavia koskevat liitetiedot
- Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
- Tuloveroja koskevat liitetiedot
- Vakuudet, vastuusitoumukset ja taseen ulkopuoliset järjestelyt

- Liitetiedot tilintarkastajan palkkioista
- Lähipiiriliiketoimet
- Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
- Omistukset muissa yrityksissä
- Konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot

Tilinpäätösanalyysin näkökulmasta tärkeitä tietoja ovat liikevaihdon toimialoittainen ja maantieteellisten markkina-alueiden mukainen jakautuminen, aktivointi- ja poistoperusteet, oman pääoman muutokset sekä omistukset muissa yrityksissä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, millä tavalla mahdolliset muut yritykset on arvostettu taseessa. (Salmi 2012, 84 - 87.)

3.7 Toimintakertomus

Yrityksen tulee esittää toimintakertomuksessa muun muassa keskeiset tapahtumat tilikauden aikana ja sen päättymisen jälkeen, tulevaisuuden odotukset sekä tietoa toimintaan kohdistuvista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Toimintakertomuksen laatimista edellytetään vain pörssiyrityksiltä sekä suurilta kirjanpitovelvollisilta. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 161 - 162.)

Yritysjohdon tulee arvioida toimintakertomuksessa taloudellista asemaa, tulosta ja henkilöstöä erilaisten tunnuslukujen avulla. Toimintakertomus ei ole osa virallista tilinpäätöstä, mutta siitä saattaa olla merkittävää hyötyä arvioitaessa yritystä sijoituskohteena tai pohdittaessa mahdollisia vastuukysymyksiä yritysjohdon osalta. (Kinnunen ym. 2010, 41.)

3.8 Tilintarkastuskertomus

Yhteisön ja säätiön on valittava tilintarkastaja. Tilintarkastaja voidaan kuitenkin jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä (Tilintarkastuslaki 459/2007, 1 luku 4 §):

- taseen loppusumma 100 000 euroa

- liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 200 000 euroa
- palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä

Rekisteröidyn yhdistyksen ja asunto-osakeyhtiön kirjanpidon tarkastaminen eroaa muista yhtiömuodoista. Asunto-osakeyhtiössä ja yhdityksessä on valittava toiminnantarkastaja, mikäli tilintarkastajaa ei ole. (Asunto-osakeyhtiölaki 1599/2009, 9 luku 6 §; Yhdistyslaki 503/1989, 6 luku 38 a §.)

Tilintarkastuksen tehtävänä on vakuuttaa omistajat siitä, että yrityksen toimiva johto on antanut oikeat ja riittävät tiedot taloudellisesta asemasta. Tilintarkastus toimii todistuksena sille, että annettu informaatio on oikeaa ja luotettavaa. Tilintarkastuksessa tarkastetaan yrityksen kirjanpidon ja tilinpäätöksen lisäksi yrityksen hallinto. (Kinnunen ym. 2010, 43-44; Salmi 2012, 90 - 91.)

Tilintarkastuskertomuksen laatiminen on tilintarkastusprosessin keskeisin lopputulos. Tilintarkastuskertomus varmentaa tilinpäätösinformaation oikeellisuuden osakkeenomistajille ja muille yrityksen sidosryhmille. Osakeyhtiöillä tilintarkastuskertomus osoitetaan ensisijaisesti yhtiökokoukselle. (KHT-yhdistys 2002, 16 - 18.)

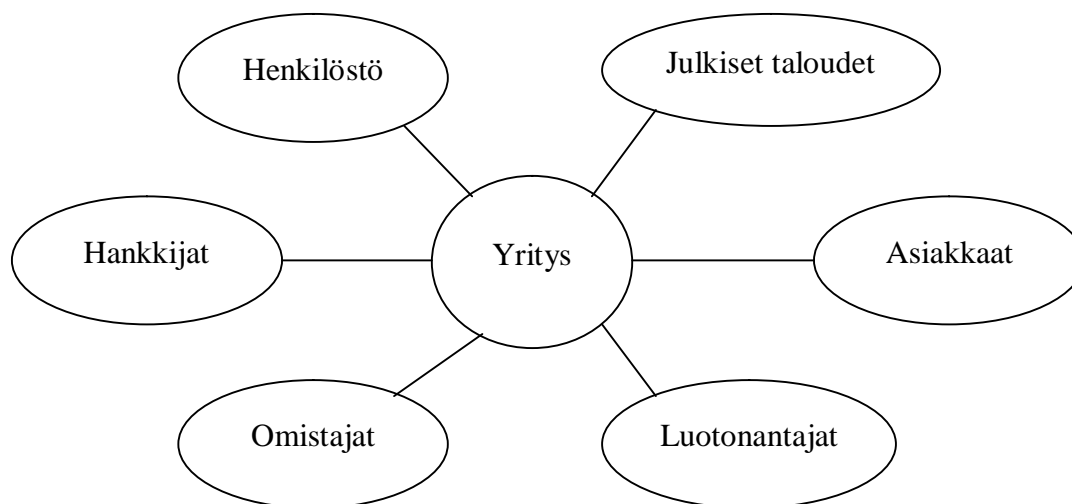
Tilintarkastuskertomus voi olla vakiomuotoinen, ehdollinen tai kielteinen. Tilinpäätöksen lukijan näkökulmasta vähäisetkin poikkeamat vakiomuotoisesta tilintarkastuskertomuksesta ovat usein huolestuttavia merkkejä ja viestivät yrityksen ongelmista. (Kinnunen ym. 2010, 43 - 44.)

4 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

4.1 Tilinpäätösinformaation käyttö

Tilinpäätös ja tilinpäätöksestä jalostettu tilinpäätösanalyysi tuottavat informaatiota yrityksen sidosryhmille. Eri sidosryhmien keskeisenä tavoitteena on yleensä

muodostaa kokonaiskuva kohdeyrityksen taloudellisesta tilanteesta. Painotukset tilinpäätösanalyysin osa-alueilla kuitenkin vaihtelevat sen mukaan, millainen yrityksen ja sidosryhmän välinen suhde on. (Kallunki & Kytönen 2002, 17 - 21.)

Kuvio 2. Yrityksen sidosryhmät (Tomperi 2012, 7).

Tilinpäätöstiedoilla on kaksi roolia sidosryhmien tiedontarpeen näkökulmasta. Taloudenpito näkökulmasta (steward focus) korostuu, että erityisesti yrityksen omistajat ja lainoittajat voivat vakuuttua yrityksen johdon toimineen asianmukaisesti hoitaessaan sidosryhmien yrityksen käyttöön uskomia varoja. Investointinäkökulma (investment focus) korostaa taas tilinpäätöksen tarjoamaa tietoa sijoituspäätösten tueksi. Investointinäkökulma on oleellinen erityisesti oman pääoman ehtoïselle sijoittajalle. Tilinpäätös tarjoaakin tietoa, jota voidaan hyödyntää yrityksen arvonnäilyksessä. (Kinnunen ym. 2010, 47 - 49.)

Yrityksen osakkeenomistajat ovat tilinpäätösanalyysin keskeinen käyttäjäryhmä. Osakkeenomistaja ei pääsääntöisesti saa kiinteää korvausta sijoittamalleen pääomalle vaan osakkeiden tuotto muodostuu yrityksen taloudellisen menestyksen perusteella. Yrityksen tuloksentekeyky ja kasvu määrittävät tulevien osinkojen ja osakkeiden arvonnousun suuruuden. Yrityksen kannattavuuden, vakavaraisuuden ja toiminnan kasvun arviointi ovat omistajan näkökulmasta oleellisia kiinnostuksen kohteita. (Kallunki & Kytönen 2002, 17 - 21.)

Vieraan pääoman ehtoisten sijoittajien tavoitteet tilinpäätösanalyysille poikkeavat osakkeenomistajien näkökulmasta. Yrityksen lainoittajan pääomastaan saama korvaus, korko, ei ole riippuvainen yrityksen kannattavuudesta. Vieraan pääoman ehtoinen sijoittaja saakin sijoittamalleen pääomalle saman tuoton riippumatta siitä, miten kannattavaa toiminta on. Luotonantajan näkökulmasta riittää, että yritys selviytyy maksuvelvoitteistaan. Luotonantajan kiinnostuksessa onkin kannattavuuden lisäksi vakavaraisuus sekä hyvä maksuvalmius. (Kallunki & Kytönen 2002, 17 - 21.)

Julkisen vallan sidosryhmistä merkittävä ryhmä on verottaja. Julkisen vallan painotuksessa on erityisesti tilikauden tulos, josta yritys maksaa veronsa. Huomio on erityisesti yrityksen absoluuttisessa kannattavuudessa sekä tilinpäätöksen oikeellisuudessa. (Kallunki & Kytönen 2002, 17 - 21.)

Asiakkaat muodostavat oman merkittävän ryhmänsä yrityksen sidosryhmistä. Asiakkaan näkökulmasta tilinpäätösanalyysin tuottama tieto ei ole pääsääntöisesti erityisen merkittävää. Mikäli yritys ei pysty huolehtimaan velvoitteistaan, voi asiakas vaihtaa palveluntarjoajaa. Tilinpäätösanalyysin merkitys korostuu kuitenkin pitkäaikaisissa asiakassuhteissa, joissa toimittajan vaihtaminen johtaisi merkittäviin kustannuksiin. (Kallunki & Kytönen 2002, 17 - 21.)

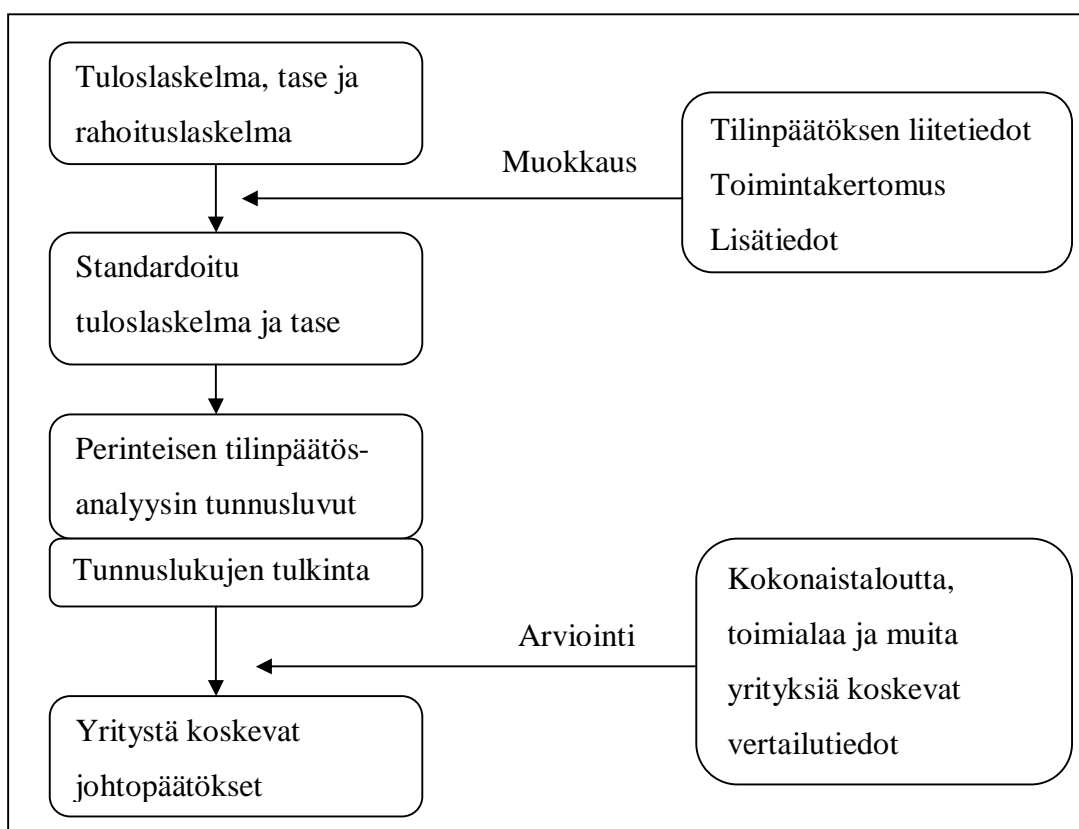
4.2 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysin vaiheet voidaan jakaa karkeasti ottaen kolmeen eri osaluokkaan. Ensimmäinen vaihe on analysoitavien perustietojen muokkaus siten, että aineisto saadaan standardoitua. Yrityksen virallinen tilinpäätös oikaistaan siten, että yritys- ja vuosikohtaista tilinpäätösinformaatiota voidaan vertailla muiden yritysten tai saman yrityksen eri vuosien tilinpäätöksiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Analyysin toisessa vaiheessa määritellään mittauskohteet ja valitaan tarkoitukseen sopivat analyysimenetelmät. Mittauskohteet ja analyysimenetelmät valitaan käyttötarkoituksen ja suorittajan mukaan. Tilinpäätöksen oikaisut ensimmäisessä

vaiheessa eivät ole riippuvaisia siitä, mitä analyysimenetelmiä käytetään. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Kolmannessa vaiheessa tutkitaan yrityksen taloudellista menestystä erilaisten teknikoiden ja vertailukohteiden avulla. Käytettäviä menetelmiä voivat olla prosenttilukumuotoinen tilinpäätös, trendianalyysi, tunnuslukuanalyysi tai kassavirta-analyysi. Analyysin keskeisin asia on, että eri menetelmien avulla saadut luvut arvioidaan ja tehdään niiden perusteella yritystä koskevia johtopäätöksiä. (Niskanen & Niskanen 2003, 19 - 21.)

Kuvio 3. Tilinpäätös yritystutkimuksessa luottokelpoisuuden arvioinnissa (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 179.)

4.3 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Tilinpäätösanalyysin edellytyksenä on, että eri vuodet ja yritykset ovat keskenään vertailukelpoisia. Tilinpäätöksen lukijan tavoitteena on selvittää liiketoiminnan operatiivinen tulos, joka kuvaa mahdollisimman hyvin jatkuvan, säännöllisen ja ennustettavan liiketoiminnan volyymia ja kannattavuutta. Vastaavasti taseen tulisi

antaa oikea ja vertailukelpoinen kuva yrityksen varallisuudesta ja rahoitusasemasta. Tämän vuoksi tilinpäätös on standardoitava eli oikaistava. (Salmi 2012, 144; Yritystutkimus ry 2011, 17, 31.)

Vuonna 1997 annettu kirjanpitolaki ja –asetus ovat tiukentaneet tilinpäätösnormistoa. Aiemmat vuosien 1973 ja 1992 kirjanpitolait antoivat yrityksille runsaasti joustokohtia, joiden avulla tilinpäätöksen osoittamaa voittoa oli mahdollista säädellä. Nykyinen tiukempi lainsäädäntö on vähentänyt tilinpäätöksen oikaisun tarvetta. Oikaisut liittyvät pitkälti virallisen tilinpäätöksen erien uudelleen ryhmittelyyn. (Niskanen & Niskanen 2003, 60 - 61.) Erityisesti pienemmissä yrityksissä erilaisten oikaisuerien vaikutus on tyypillisesti pieni, joten myös oikaisemattomasta tilinpäätöksestä lasketut tunnusluvut antavat hyvän yleiskäsityksen lähes kaikkiin soveltamistarkoituksiin (Vilkkumaa 2010, 43).

Yritystutkimus ry on julkaissut oppaan tilinpäätöksen oikaisemisesta. Oppaassa esitetään tuloslaskelman ja taseen oikaisujen lisäksi mallit oikaistulle tuloslaskelmalle ja taseelle sekä erilaisia tunnuslukuja, joiden laskentakaavat perustuvat oikaistun tilinpäätöksen luvuille. (Yritystutkimus ry 2011.)

4.3.1 Tuloslaskelman oikaisut

Yritystutkimus ry:n oikaistun tuloslaskelman kaava (LIITE 1) eroaa osittain kirjanpitoasetuksen tuloslaskelmasta. Oikaistun tuloslaskelman kaavassa on säilytetty käyttökate, minkä lisäksi välitulokset poikkeavat virallisesta tuloslaskelmasta. Liiketulos kertoo tuloksen varsinaisen liiketoiminnan kustannusten jälkeen ennen rahoitustuottoja ja –kuluja sekä veroja. Nettotulos muodostuu ennen satunnaisia tuottoja ja kuluja, joiden jälkeen päädytään kokonaistulokseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 61 - 62.)

Liikevaihto koostuu yrityksen varsinaiseen toimintaan kuuluvien tuotteiden ja palveluiden myyntituotoista, joista on vähennetty arvonlisävero ja annetut alennukset. Liiketoiminnan muut tuotot ovat luonteeltaan lähellä liikevaihtoa. Ryhmään kuuluvat liiketoiminnasta riippuen mm. vuokratuotot ja saadut provisiot.

Liiketoiminnan muut tuotot on eriteltävä tilinpäätöksen liitetiedoissa. Oikaistussa tuloslaskelmassa vertailukelpoisuutta heikentävät olennaiset tai kertaluontoiset tuotot on oikaistava siirtämällä ne satunnaisiin tuottoihin. (Yritystutkimus ry 2011, 17 - 18.)

Aine- ja tarvikekäyttö lasketaan yhdistämällä tuloslaskelman aine- ja tavaraostot niihin liittyvän varaston muutokseen. Varaston lisäys vähennetään aine- ja tavaraostoista kun taas varaston vähennys lisätään aine- ja tavaraostoihin. Yhdistämällä aine- ja tavaraostot sekä varaston muutos saadaan suoraan selville myytyjen tuotteiden hankintakustannukset. (Niskanen & Niskanen 2003, 63.)

Virallisessa tilinpäätöksessä henkilöstökulut jakautuvat palkkoihin ja palkkioihin sekä henkilösivukuluihin. Oikaistussa tuloslaskelmassa henkilöstökuluihin yhdistetään ennakonpidätyksen alaiset palkat sekä palkan perusteella määräytyvät sivukulut. (Niskanen & Niskanen 2003, 32; Yritystutkimus ry 2011, 19.)

Laskennallinen palkkakorjaus koskee ensisijaisesti henkilöyhtiöitä. Yksityisen elinkeinonharjoittajan palkka ei sisälly tuloslaskelmaan, mikä hankaloittaa erityisesti pienten yritysten keskinäistä vertailua. Tilinpäätösanalyysiin voidaan laatia palkkakorjaus, mikäli omistajan työpanos yrityksessä on ilmeinen eikä työpanosta vastaava palkka ole tuloslaskelmassa kuluna. Palkkakorjaus voidaan tehdä myös osakeyhtiössä, mikäli omistajan palkkakulut eivät sisälly tuloslaskelman kuluihin. Palkkakorjaus on kannattavuutta rasittava laskennallinen erä, joka määräytyy liikevaihdon mukaan seuraavasti (Yritystutkimus ry 2011, 19 - 20.):

Liikevaihto (12kk), €	Palkkakorjaus/henkilö €
70 000 – 400 000	20 000
> 400 000	30 000

Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyy useita eriä, joita ei ole tuloslaskelmassa erikseen mainittu. Liiketoiminnan muista kuluista on siirrettävä satunnaisiin kuluihin ne erät, jotka vaikeuttavat vuosittaista kannattavuusvertailua. (Yritystutkimus ry 2011, 21.)

Valmisteveraston muutos on viimeinen erä ennen käyttökatetta. Valmisteveraston muutos lasketaan lisäämällä valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutokseen tilinpäätöksen erä valmistus omaan käyttöön. (Niskanen & Niskanen 2003, 65.)

Tuloslaskelmassa esitetään suunnitelman mukaiset tilikauden poistot. Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa poistot erotetaan eri kululajeista omaksi eräkseen. Tehtyjen poistojen tulee olla suhteessa pysyvien vastaavien määrään, eivätkä poistoajat saa ylittää KILA:n suosituksia. Mahdolliset korjaukset poistoihin toteutetaan EVL:n maksimipoistojen avulla. (Yritystutkimus ry 2011, 22.)

Arvonalentumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa hyödykkeen todennäköinen luovutushinta on pysyvästi pienentynyt. Arvonalentumiset jaetaan pysyvien vastaavien ja vaihtuvien vastaavien arvonalentumisiin. Merkittäviä arvonalennuksia saattaa tulla erilaisista onnettomuuksista kuten tulipaloista tai vesivahingoista. (Yritystutkimus ry 2011, 23.)

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista yhdistää virallisen tilinpäätöksen erät tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisyryksissä sekä tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista. Erän oikaisuna mahdolliset kurssivoitot on siirrettävä kurssieroihin. Myös kurssitappiot siirretään kurssieroihin. Kurssieroja ei mainita virallisessa tuloslaskelmassa, mutta ne voidaan esittää oikaistussa tuloslaskelmassa omana eränään, mikäli ne ovat suuruudeltaan merkittäviä. (Yritystutkimus ry 2011, 23 - 25.)

Välittömiin veroihin sisältyvät virallisen tuloslaskelman erät tuloverot sekä muut välittömät verot. Kiinteistövero ei ole aiheutunut suoraan kauden tuloksesta, joten se on luonteeltaan liiketoiminnan kulu. Tästä syystä kiinteistövero kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. Mahdolliset lisäverot ja veronpalautukset aikaisemmilta tilikausilta käsitellään oikaisemalla ne satunnaisiin tuottoihin tai kuluihin. (Yritystutkimus ry 2011, 25.)

Satunnaiset tuotot ja satunnaiset kulut sisältyvät sekä viralliseen että oikaistuun tuloslaskelmaan. Satunnaiset erät syntyvät tyypillisesti jostain muusta kuin

varsinaisesta liiketoiminnasta ja ne ovat kertaluonteisia. Satunnaisia tuottoja tai kuluja on oikaistava, mikäli niitä vastaavat tapahtumat eivät täytä satunnaisten kulujen tunnusmerkkejä. Varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvat tuotot ja kulut palautetaan oikaistaessa oikeille tileilleen. (Niskanen & Niskanen 2003, 69.)

4.3.2 Taseen oikaisut

Taseen oikaisun avulla tavoitteena on saada oikea ja vertailukelpoinen kuva yrityksen taloudellisesta asemasta tilinpäätöshetkellä. Oikaistu tase eroaa monelta osin virallisesta taseesta. Oikaistussa taseessa (LIITE 2) yhdistellään virallisen taseen eriä ja esitetään omana eränään mm. leasingomaisuus, joka kasvattaa taseen loppusummaa. (Yritystutkimus ry 2011, 30 - 31.)

Oikaistun taseen vastaavaa-puolella esitetään ensimmäisenä aineettomat hyödykkeet, johon kuuluvat kehittämismenot, liikearvo sekä muut aineettomat hyödykkeet. Aineettomiin hyödykkeisiin aktivoidaan menoja, joista todennäköisesti kertyy tulevana vuosina niitä vastaava tulo. Aiheettomiksi todetut aktivoinnit on poistettava oikaisussa taseen varoista ja vähennettävä samalla määrällä taseen omaa pääomaa. Saman ryhmän merkittävä erä on liikearvo, jota syntyy fuusion tai yrityskaupan yhteydessä kun kauppahinta ylittää kirjanpitoarvon. Liikearvo voi osoittautua arvottomaksi tappiollisen toiminnan takia, jolloin arvottomaksi osoittautunut liikearvo on poistettava sekä taseen vastaavista että omasta pääomasta. (Yritystutkimus ry 2011, 31 - 33.)

Aineellisten hyödykkeiden eriä ovat maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet. Nämä erät saadaan suoraan virallisesta taseesta, eikä näihin eriin sisälly pääsääntöisesti oikaisutarpeita. (Niskanen & Niskanen 2003, 72 - 73.)

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset esitetään oikaistussa taseessa omana ryhmänään, johon kuuluvat sisäiset osakkeet ja osuudet, muut osakkeet ja osuudet, sisäiset saamiset sekä muut saamiset ja sijoitukset. Sisäisten osakkeiden ja osuuksien erässä yhdistyvät virallisen tilinpäätöksen erät, joissa esitetään osuudet saman konsernin

yrityksissä sekä osuudet omistusyhteisyyksissä. Arvottomaksi osoittautuvat osakkeet on oikaistava poistamalla osakkeiden tasearvo osakkeista ja omasta pääomasta. Sisäiset lainasaamiset henkilöomistajilta tai konserniyhtiöiltä on oikaistava, mikäli lainasaamisen takaisinmaksu on epätodennäköinen tai sisältää epävarmuutta omistajan heikon taloudellisen tilanteen vuoksi. (Yritystutkimus ry 2011, 35 - 36.)

Oikaistun taseen pysyviin vastaaviin kuuluu viimeisenä eränä leasingomaisuus. Erään luetaan tilinpäätöshetkellä jäljellä olevat leasingmaksut, jotka erääntyvät myöhempien tilikausien aikana. Tiedot leasingvastuista löytyvät tilinpäätöksen liitetiedoista. Mahdollisen oikaisun vastakirjaus tehdään taseen vastattavaa-puolelle tilille leasingvastuut. (Yritystutkimus ry 2011, 36.)

Vaihtuvien vastaavien eriin kuuluu sekä oikaistussa että virallisessa taseessa erilaisia varastoja, joita nimitetään vaihto-omaisuudeksi. Vaihto-omaisuuden oikaisutarve on pieni. Tukku- tai vähittäiskauppaa harjoittavan yrityksen on kirjattava vaihto-omaisuutensa aineisiin ja tarvikkeisiin. Mahdollinen kirjaus esimerkiksi valmiisiin tuotteisiin on tällöin siirrettävä aineisiin ja tarvikkeisiin. (Yritystutkimus ry 2011, 37.)

Lyhytaikaiset saamiset esitetään oikaistussa taseessa ryhmänä, johon kuuluu myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset, muut sisäiset saamiset sekä muut saamiset. Lyhytaikaisia saamisia ei pääsääntöisesti tarvitse oikaista. Poikkeuksen tekee tilanne, jossa yritys käyttää factoringrahoitusta ja noudattaa sen yhteydessä nettokirjaustapaa. Tällöin factoringluotto on taseen ulkopuolella, mikä on oikaistava lisäämällä luotto myyntisaamisiin ja taseen velkoihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 75 - 76; Yritystutkimus ry 2011, 38 - 39.)

Oikaistun taseen vastaavaa-puolen viimeisenä eränä esitetään rahat ja rahoitusarvopaperit. Näihin tase-eriin ei lähtökohtaisesti liity oikaisutarpeita, koska varat ovat likvidejä, eikä niiden arvostamiseen liity suuria riskejä. Oikaisu muodostuu tältä osin erien yhdistämisestä. Erään rahat ja rahoitusarvopaperit yhdistetään virallisen tilinpäätöksen rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. (Yritystutkimus ry 2011, 39.)

Oikaistun taseen vastattavaa-puolella esitetään ensimmäisenä oma pääoma. Osakeyhtiössä oma pääoma jaetaan sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, arvonkorotusrahoasto ja käyvän arvon rahasto sekä vanhan osakeyhtiölain mukaiset ylikurssirahasto ja vararahasto. Osakeyhtiö saa jakaa varojaan ainoastaan yhtiön vapaasta omasta pääomasta, jonka määrä on ilmoitettava tilinpäätöksen liitetiedoissa. (Yritystutkimus ry 2011, 39 - 40.)

Oman pääoman eriin ei liity uusia oikaisutarpeita ja luvut saadaan virallisesta taseesta. Varallisuuden oikaisu on käsitelty aiemmissa kappaleissa. Esimerkiksi oikaisu liikearvossa, kehittämismenoissa, epävarmoissa saamisissa, aiheettomiksi osoittautuneissa arvonkorotuksissa sekä poistoissa tehdään taseen vastaavaa-puolella ja tehdyt oikaisu vähennetään omasta pääomasta. Oikaisu tehdään suoraan tase-eriin tuloslaskelman ohi, eikä oikaisuilla siten ole tulosvaikutusta. (Niskanen & Niskanen 2003, 77 - 78; Yritystutkimus ry 2011, 43.)

Tilinpäätössiirtoihin kertymään kuuluvat vapaaehtoiset varaukset sekä poistoero. Nämä erät ovat luonteeltaan oman pääoman kaltaisia ja niihin sisältyy laskennallista verovelkaa, joka on oikaistava. Tilinpäätössiirtojen kertymästä oikaistaan yhtiöverokannan mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan. (Yritystutkimus ry 2011, 42 - 43.) Vuonna 2014 yhteisövero on 20 prosenttia yhteisön verotettavasta tulosta (Valtiovarainministeriön www-sivut 2014).

Oikaistun taseen pitkäaikainen vieras pääoma sisältää pääomalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, saadut ennakot, sisäiset velat ja muut pitkäaikaiset velat. Muita vieraan pääoman eräitä ovat edellä käsitelty laskennallinen verovelka, pakolliset varaukset, leasingvastuut sekä lyhytaikaisen vieraan pääoman erät. Pääomalainoja on oikaistava siirtämällä se kokonaan tai osittain omaan pääomaan, mikäli se on tosiasiallisen luonteensa perusteella rinnastettavissa omaksi pääomaksi. Lainoja rahoituslaitoksilta on myös oikaistava, mikäli ulkomaanvaluutan määräisiin lainoihin liittyviä kurssitappioita on aktivoitu siirtosaamisiin. Muut pitkäaikaisen vieraan pääoman erät ovat virallisen taseen erien yhdistelyä, eikä niihin liity tarvetta oikaisuille. (Niskanen & Niskanen 79 - 81; Yritystutkimus ry 2011, 44 - 47.)

Taseen vastattavaa-puolen lyhytaikaista vierasta pääomaa on velka, jonka maturiteetti on korkeintaan yksi vuosi. Oikaistun taseen erä korolliset lyhytaikaiset velat yhdistää virallisen taseen erät lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, eläkelainat, rahoitusvekselit ja muiden velkojen korollinen osuus. Mikäli yrityksellä on taseen ulkopuolista factoringluottoa, tulee se oikaista lisäämällä luoton määrä korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin. (Yritystutkimus ry 2011, 47 - 48.)

Virallisen taseen ostovelat voidaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen, mikäli ostovelkoihin ei sisälly osamaksuvelkoja. Mahdolliset osamaksuvelat on oikaistava siirtämällä ne lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. Oikaistun taseen vastattavaa-puolen loput erät muodostuvat sisäisistä ostoveloista, muista sisäisistä korollisista veloista, muista sisäisistä korottomista veloista sekä muista korottomista lyhytaikaisista veloista. Sisäiset erät liittyvät erityisesti konserneihin, joissa on velkoja ja saamia muilta konsernin yrityksiltä. Näissä erissä yhdistellään ensisijaisesti viralliseen taseen lukuja, eikä tarvetta oikaisuille ole. (Niskanen & Niskanen 2003, 82.; Yritystutkimus ry 2011, 47 - 48.)

4.4 Tilinpäätösanalyysin menetelmät

Eri sidosryhmien tiedontarve yrityksen taloudesta vaihtelee. Monipuolisen tiedontarpeen takia tilinpäätösanalyysi voidaan toteuttaa eri tavoin. Analyysien laajuus vaihtelee koko toimialan kattavasta analyysistä yksittäisen yrityksen yksittäisiin tunnuslukuihin tai ulkopuolisen pääomasijoittajan sijoitusanalyysiin. (Salmi 2012, 124 - 125.)

Tilinpäätösanalyysi voidaan jaotella tiettyä vuotta koskevaan ajalliseen poikkileikkausanalyysiin ja peräkkäisten vuosien aikasarja-analyysiin. Ajallisessa poikkileikkausanalyysissä yritystä verrataan tiettyinä vuonna muihin saman toimialan vertailuyrityksiin. Aikasarja-analyysin tarkoituksena on taas seurata yrityksen omaa kehitystä pitkällä aikavälillä. Aikasarjatarkastelun avulla on mahdollista tehdä johtopäätöksiä yrityksen taloudellisen tilanteen kehityksen suunnasta. (Niskanen & Niskanen 2013, 49.)

Analyysimenetelmät voidaan luokitella prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-analyysiin. Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä tuloslaskelman erät suhteutetaan liikevaihtoon ja taseen erät taseen loppusummaan. Menetelmän avulla voidaan arvioida, miten eri kustannus- tai varallisuuserät kehittyvät suhteessa liikevaihtoon tai taseen loppusummaan. Prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä voidaan hyödyntää myös vertailtaessa eri kokoisten yritysten kustannus- ja taserakenteita. (Niskanen & Niskanen 2003, 19 - 21, 87)

Trendianalyysi on tilinpäätöserien ajallisen kehityksen tarkasteluun käytettävä menetelmä. Analyysissa laaditaan usealta vuodelta prosenttilukumuotoinen tilinpäätös siten, että kunkin erän varhaisimman vuoden arvoksi asetetaan 100 ja myöhempien vuosien toteutuvia arvoja verrataan perusvuoteen. Trendianalyysi soveltuu ainoastaan yhden yrityksen peräkkäisten vuosien tilinpäätösten vertailuun. (Niskanen & Niskanen 2003, 96 - 102.)

Tunnuslukuanalyysi on tilinpäätösanalyysin suppein muoto. Analyysissa lasketaan eri tuloslaskelman ja taseen eristä koottuja tunnuslukuja, jotka mittaavat yrityksen suorituskykyä eri osa-alueilla. Tilinpäätöksen tunnusluvut jaetaan perinteisesti kolmeen ryhmään: kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Näiden lisäksi omiksi ryhmikseen voidaan erotella tehokkuutta mittaavat kiertonopeudet ja konkurssin ennustamiseen käytetyt z-luvut. Tilinpäätöksen tunnusluvut esitetään pääsääntöisesti suhdelukumuotoisina. Suhdelukumuotoisuus mahdollistaa eri yritysten ja vuosien välisen vertailun. Vertailukelpoisuus edellyttää, että tunnusluvut täyttävät proportionaalisuuden vaatimuksen. Esimerkiksi kannattavuutta mittaavan tunnusluvun on annettava yhtä kannattaville yrityksille sama arvo yrityksen koosta riippumatta. (Niskanen & Niskanen 2003, 20 - 21, 109 - 112.)

Kassavirta-analyysissa laaditaan kassavirta- tai rahoituslaskelmia, joissa suoriteperusteisen tilinpäätöksen tiedot muutetaan kassaperusteisiksi liitetietojen avulla. Kassavirta-analyysi on hyödyllisintä yhdistää muiden analyysimenetelmien informaatioon. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.)

4.5 Tunnusluvut ja niiden tulkinta

Tunnuslukuja käytetään yrityksen taloudellisen toimintakyvyn kuvaamiseen. Tunnuslukujen avulla voidaan eliminoida yritysten välisiä kokoeroja, rahan arvossa tapahtuneita muutoksia ja muita vastaavia vertailuja vaikeuttavia tekijöitä. Tunnusluvut perustuvat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältämiin tietoihin. Erityisesti kannattavuutta analysoitaessa tunnusluvut lasketaan yleensä 12 kuukauden aikana ansaitun tuloksen perusteella. Mikäli yrityksen tilikausi on poikkeuksellisesti tätä pidempi tai lyhyempi, on tulosta kuvaava tuloslaskelman erä muunnettava laskennallisesti 12 kuukautta vastaavaksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196 - 197; Leppiniemi & Kykkänen 2013, 165 - 166.)

Tilinpäätösanalyysin keskeisimmät analysoitavat osa-alueet ovat likviditeetti, velkaantuneisuus ja kannattavuus. Nämä ovat keskeisimpiä muuttujia, joiden tulee olla kunnossa toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Suoriutumista näillä keskeisimmillä osa-alueilla on verrattava usealta tilikaudelta, jotta mahdolliset trendit kehityksessä havaitaan. (Mavrovitis 1991, 10 - 11.)

Perinteisten tunnuslukujen lisäksi voidaan esittää lisäksi kokonaan tai osittain markkinaperusteisia tunnuslukuja, joissa on poikettu tilinpäätösarvostuksista ja korvattu niitä markkinahinnoilla. Tällaisia lukuja ovat mm. yrityksen markkina-arvon ja tuloksen suhdetta kuvaava P/E-luku sekä yrityksen markkina-arvon suhdetta kirjanpitoarvoon kuvaava P/B-luku. Markkinaperusteiset tunnusluvut ovat tyypillisiä erityisesti pörssiyrityksissä ja ne tukevat erityisesti potentiaalisten sijoittajien päätöksentekoa. (Laitinen 2002, 66 - 68; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 197, 300.)

Tunnuslukujen tulkinnan perusteena on tunnusluvun absoluuttinen arvo, muutos ja muutoksen suunta. Tunnuslukuja käytetään myös johtamisen apuvälineenä, jolloin keskeisille tunnusluvuilla voidaan asettaa tavoitetasoja. Vertailukohtaa tunnuslukujen absoluuttisille arvoille saadaan ensisijaisesti toimialan keskiluvuista sekä Yritystutkimus ry:n ohjeistoista. Yritystutkimus ry:n ohjeistot eivät ota huomioon eri toimialoilla toimivien yritysten erilaisia toimintamalleja, mikä hankaloittaa tulkintaa. Lähtökohtaisesti ainoastaan saman toimialan yritykset ovat vertailukelpoisia keskenään ja toimialatilastoista käytetään keskilukuna

pääsääntöisesti mediaania. (Niskanen & Niskanen 2003, 112, 210 - 211; Salmi 2012, 136 - 140.)

Tietoja eri toimialojen tunnusluvuista on saatavilla eri lähteistä. Tilinpäätöstietoja ja toimialatietoja on saatavana työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämästä tietopalvelusta sekä Suomen Asiakastieto Oy:n ylläpitämästä Voitto+-tietokannasta. (Työ- ja elinkeinoministeriön tietopalvelun www-sivut 2014; Suomen Asiakastieto Oy 2012)

4.6 Laajuus

Yritystoiminnan laajuutta on mahdollista kuvata suoraan tuloslaskelmasta ja taseesta saatavilla luvuilla. Tuloslaskelman ensimmäiset rivit, liikevaihto, valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys/vähennys, valmistus omaa käyttöön sekä liiketoiminnan muut tuotot kuvaavat toiminnan laajuutta. Liikevaihdon mahdollinen jakautuminen eri toimialoille on huomioitava vertailukelpoisuuden partantamiseksi. Yrityksen kokoa voidaan mitata myös tarkastelemalla mm. taseen loppusummaa tai henkilökunnan lukumäärää. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196 - 208.)

Suoraan tilinpäätöksestä saatavien erien lisäksi toiminnan laajuutta voidaan kuvata erilaisilla mittareilla, jotka ovat johdettavissa tuloslaskelman ja taseen lukujen perusteella. Jotkin laajuutta kuvaavat mittarit ovat käyttökelpoisia vain tietyllä toimialalla, eivätkä eri toimialoilla toimivat yritykset ole vertailukelpoisia keskenään. Erilaisia laajuutta kuvaavia tunnuslukuja ovat mm. jalostusarvo, laskutus, tilauskanta sekä markkinaosuus. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 198 - 210.)

4.7 Kannattavuus

Liiketoiminnan kyky tuottaa taloudellista tulosta on toiminnan jatkuvuuden perusedellytys. Yrityksen tilikauden tulos on kannattavuuden absoluuttinen mittari. Absoluuttinen kannattavuus voidaan todeta suoraan tuloslaskelmasta käyttämällä esimerkiksi liiketulosta tai nettotulosta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 217; Niskanen & Niskanen 2003, 112.)

Yrityksen kannattavuudesta saadaan vertailukelpoisempaa tietoa kun kannattavuutta mitataan suhteellisesti erilaisilla tunnusluvuilla. Suhteellisissa kannattavuusmittareissa absoluuttinen kannattavuus suhteutetaan johonkin tilinpäätöserään. Suhteellisen kannattavuuden mittarit voidaan jakaa voittoprosenttien ja pääoman tuottoprosenttien ryhmiin. Voittoprosenteissa kannattavuutta mitataan suhteessa liikevaihtoon kun taas pääomien tuottoprosenteissa voitto suhteutetaan toimintaan sitoutuneen pääoman määrään. Tunnusluvut mittaavat lyhyen aikavälin kannattavuutta. Päätelmiä pitkän aikavälin kannattavuudesta ja sen kehittymisestä on mahdollista tehdä aikasarja-analyysin avulla. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 217 - 223; Niskanen & Niskanen 2003, 112 - 115.)

4.7.1 Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti on yksi käytetyimmistä kannattavuuden tunnusluvuista. ROI kuvaa yrityksen säännöllisen liiketoiminnan tuottoa suhteessa tuottoa vaativaan pääomaan. Tunnusluku on lähtökohtaisesti vertailukelpoinen ainoastaan saman toimialan yrityksissä, koska eri toimialoilla toimintaan sitoutuvan pääoman määrä vaihtelee suuresti. Sijoitetun pääoman tuoton vertailukohtana voidaan pitää yrityksen keskimääräisiä pääomakustannuksia. (Kallunki & Kytönen 2002, 74 – 75; Niskanen & Niskanen 2003, 115 – 117.)

Sijoitetun pääoman tuotto lasketaan jakamalla nettotuloksen, rahoituskulujen ja 12 kuukauden verojen kokonaismäärä sijoitetulla pääomalla. Sijoitettu pääoma muodostuu oikaistusta omasta pääomasta sekä sijoitetusta korollisesta vieraasta pääomasta. Korolliseksi vieraaksi pääomaksi lasketaan ne erät, joista maksetaan jollain tavoin korko tai tuotto. Sijoitettu pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona. (Niskanen & Niskanen 2003, 115; Yritystutkimus ry 2011, 64 - 65.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto} - \% = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{Sijoitettu pääoma}} \times 100$$

Sijoitetun pääoman tuotosta voidaan tehdä suuntaa antavia päätelmiä seuraavien ohjearvojen avulla (Salmi 2012, 179):

Hyvä	≥ 15%
Tyydyttävä	5-14%
Heikko	< 5%

4.7.2 Liiketulos-%

Liiketulos on oikaistun tuloslaskelman välitulos. Se poikkeaa virallisen tuloslaskelman liikevoitosta analyysissä tehtyjen oikaisujen määrällä. Tyypillisiä liiketulokseen vaikuttavia oikaisueriä ovat laskennallinen palkkorjaus ja mahdolliset siirrot liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista satunnaisiin eriin. Tunnusluku kertoo, paljonko liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituskuluja ja veroja. (Yritystutkimus ry 2011, 61.)

Liiketulos-% lasketaan jakamalla tilikauden liiketulos kaikilla liiketoiminnan tuotoilla (Yritystutkimus ry 2011, 61).

$$\text{Liiketulos} - \% = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Liiketulos soveltuu hyvin yksittäisen yrityksen eri tilikausien vertailuun sekä toimialan sisäiseen vertailuun. Tunnuslukua voidaan tulkita seuraavien ohjearvojen mukaan (Yritystutkimus ry 2011, 61 - 62):

Yli 10%	Hyvä
5 – 10%	Tyydyttävä
alle 5%	Heikko

4.8 Maksuvalmius

Yrityksen on kaikissa tilanteissa selvidyttävä maksuvelvoitteistaan. Maksuvalmiudella tarkoitetaan yrityksen kykyä suoriutua juoksevista maksuista. Hyvä maksuvalmius helpottaa maksuista selviytymistä ja mahdollistaa mahdollisten käteisalennusten hyödyntämisen liiketoiminnan ostoissa. Yrityksen maksuvalmiutta on mahdollista tarkastella tilinpäätöksestä laskettavien tunnuslukujen avulla. Maksuvalmiuden yleisimmät tunnusluvut ovat quick ratio ja current ratio. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 170-171; Vilkkumaa 2010, 48 - 50.)

Tilinpäätöksestä laskettaviin maksuvalmiuden tunnuslukuihin sisältyy myös heikkouksia, jotka on tiedostettava lukujen tulkinnassa. Tilinpäätös kuvaa yhden päivän tilannetta tilikauden aikana, eikä tilikauden päättymispäivä välttämättä edusta tyypillistä maksuvalmiuden tilaa yrityksessä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2013, 170 - 171.)

4.8.1 Quick Ratio

Quick ratio on suhdelukumuotoinen tunnusluku, joka mittaa yrityksen maksuvalmiutta tilinpäätöspäivänä. Tunnusluku huomioi vain kaikkein nopeimmin ja halvimmalla rahaksi muutettavat taseen erät. Quick ratio vertaa yrityksen rahoitusomaisuuden määrää lyhytaikaisen vieraan pääoman määrään, josta on vähennetty saadut ennakkomaksut. (Niskanen & Niskanen 2013, 61.; Salmi 2012, 201.) Rahoitusomaisuus koostuu taseen vastaavaa-puolella esitetyistä lyhytaikaisista saamisista sekä rahoista ja pankkisaamisista (Vilkkumaa 2010, 49).

$$\text{Quick Ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakkomaksut}}$$

Quick ration arvo 1 tarkoittaa, että yrityksellä on yhtä paljon lyhytaikaista velkaa kuin lyhytaikaisia varoja. Quick ratiolle voidaan antaa seuraavat ohjearvot (Yritystutkimus 2011, 71; Salmi 2012, 202.):

Yli 1	Hyvä
0,5 – 1	Tyydyttävä
Alle 0,5	Heikko

4.8.2 Current Ratio

Current ratio on toinen maksuvalmiutta kuvaava suhdeluku. Current ratio tarkastelee maksuvalmiutta koko nettokäyttöpääoman näkökulmasta, jolloin myös yrityksen vaihto-omaisuus lasketaan maksuvalmiuteen. Laskentakaavassa vaihto-omaisuus lisätään yrityksen rahoitusomaisuuteen. (Salmi 2012, 202 - 203.)

$$\text{Current Ratio} = \frac{\text{Vaihto – omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Current ratiossa oletetaan, että myös varastot voidaan realisoida nopeasti lyhytaikaisista velvoitteista selviämiseksi. Vaihto-omaisuuden arvon arvioiminen mahdollisen realisoinnin yhteydessä on kuitenkin hankalaa, mikä tulee ottaa huomioon myös luvun tulkinnassa. Current ratiolle voidaan antaa seuraavat ohjearvot (Yritystutkimus ry 2011, 71 - 72.):

Yli 2	Hyvä
1 – 2	Tyydyttävä
Alle 1	Heikko

4.9 Vakavaraisuus

Yrityksen vakavaraisuus eli pääomarakenne kertoo yrityksen kyvystä suorittaa velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Yritykseen sijoitettu oma pääoma ja vieras pääoma asettavat erilaisia velvoitteita yritystoiminnalle. Osakeyhtiön omalle pääomalle maksetaan korvausta osinkoina vain, mikäli jaettavaa vapaata omaa pääomaa on. Vieras pääoma ja sille maksettava korko eroavat omasta pääomasta siten, että ne on maksettava sopimuksen mukaisena hetkenä riippumatta siitä, onko toiminta kannattavaa vai ei. Oma pääoma on yrityksen näkökulmasta joustavampaa,

koska se ei aiheuta vieraaseen pääomaan verrattavia kiinteitä maksuvelvoitteita. (Kinnunen ym. 2010, 62; Salmi 2012, 185 - 186.)

Vakavaraisuuden avulla arvioidaan yrityksen rahoitusriskin suuruutta. Rahoitusriski tarkoittaa todennäköisyyttä, ettei yritys selviydy maksuvelvoitteistaan. Tilanteessa, jossa liiketoiminnan menot ylittävät liiketoiminnan tuotot, on yrityksen katettava puuttuva tulo ensisijaisesti velkaantumalla. Valmiiksi velkaantuneen yrityksen kyky saada uutta rahoitusta lainamarkkinoilta on epävarmaa ja saattaa johtaa rahoitusongelmiin. (Kinnunen ym. 2010, 62; Salmi 2012, 185 - 187.)

Pääomarakenteen arviointi kohdistuu taseen oman ja vieraan pääoman suhteeseen. Vieraan pääoman määrää voidaan suhteuttaa myös liiketoiminnan laajuutta kuvaavaan liikevaihtoon. Mitä suurempi osuus yrityksen taseesta on vierasta pääomaa, sitä korkeampi on yrityksen rahoitusriski. Vieraan pääoman sisällä velkojen painottuminen lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan vähentää rahoituksen joustavuutta. Yrityksen vakavaraisuutta voidaan mitata mm. omavaraisuusasteella, suhteellisella velkaantuneisuudella, nettovelkaantumisasteella sekä korkojen hoitokatteella. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 253 - 257; Niskanen & Niskanen 2003, 130 - 134.)

4.9.1 Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste on vakavaraisuuden perusmittari, joka kuvaa oman pääoman ja koko pääoman välistä suhdetta. Tunnusluku mittaa vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä velvoitteista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusasteen laskennassa on huomioitava mahdollisten arvonkorotusten vaikutus eri vuosien vertailukelpoisuuteen. (Yritystutkimus ry 2011, 66.)

Omavaraisuusasteen laskentakaavassa käytetään oikaistun oman pääoman lisäksi oikastua taseen loppusummaa, josta on vähennetty saadut ennakkomaksut (Yritystutkimus ry 2011, 66).

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistu taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

Omavaraisuusasteen tulkinta riippuu yrityksen toimialasta. Suhdanteista riippumattomilla aloilla on mahdollista toimia heikommalla vakavaraisuudella, mikä tulee huomioida lukujen tulkinnassa. Omavaraisuusasteelle on mahdollista antaa joitain viitteellisiä ohjearvoja: (Salmi 2012, 188.)

≥ 40 %	Hyvä
20 – 40 %	Tyydyttävä
< 20 %	Heikko

4.9.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus suhteuttaa vieraan pääoman liikevaihtoon. Korkea velkaantuneisuus edellyttää yritykseltä hyvää tulovirtaa. Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun etuna on, että se voidaan laskea melko luotettavasti myös oikaisemattoman tilinpäätöksen luvuista. Suhteellinen velkaantuneisuus on kuitenkin vertailukelpoinen vain saman toimialan yrityksissä. (Yritystutkimus ry 2011, 67.)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus, \%} = \frac{\text{Taseen velat} - \text{saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$$

4.10 Z-luku

Perinteisten kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta mittaavien tunnuslukujen lisäksi omaksi ryhmäkseen voidaan erottaa maksuhäiriöiden ja konkurssin ennustamiseen käytetyt z-luvut. Käytössä on useita erilaisia z-lukuja, joiden laskentakaavoja ei aina julkisteta. (Niskanen & Niskanen 2003, 110, 140.)

Yleisiä z-lukuja ovat mm. Aatto Prihtin kehittämä konkurssin uhkaa ennakoiva z-luku sekä Erkki K. Laitisen ja Teija Laitisen laatima z-luku maksuhäiriöiden

ennustamiseen. Maksuhäiriöiden ennustamiseen käytetty z-luku määritetään seuraavan kaavan mukaisesti: (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 303 - 310.)

$$Z = 2,6 \times \text{Quick Ratio} + 0,6 \times \text{Rahoitustulosprosentti} + 2,4 \times \text{Omavaraisuusaste}$$

Tunnusluvun tulkinnassa yrityssaneeraus on tulkittu vakavimmaksi maksuhäiriömuodoksi, koska saneerausta haetaan usein vasta kun konkurssin uhka on ilmeinen. Mikäli z-luku saa arvon, joka on pienempi kuin 65, ennakoit se maksuhäiriötä. Kaavan mukaisesti laskettu z-luku tulkitaan seuraavan taulukon mukaisesti: (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 310.)

Taulukko 1. Z-luvun tulkinta

Z-luku	Velkojan johtopäätös
50 - 70	Ilmeinen riski saada yleensä maksuhäiriö
30 - 50	Ilmeinen riski saada konkurssihakemus
- 30	Ilmeinen riski saada saneeraushakemus

5 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

5.1 Tutkimusote

Tutkimus voi olla tutkimusotteeltaan joko laadullinen (kvalitatiivinen) tai määrällinen (kvantitatiivinen). Kvalitatiivinen tutkimusote soveltuu tutkimuksiin, joissa pyritään ymmärtämään uutta ilmiötä. Mikäli ilmiöstä ei ole teorioita tai malleja, käytetään hahmottamiseen ja määrittämiseen kvalitatiivista tutkimusta. Tyypillisiä laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä ovat havainnointi sekä erilaiset haastattelut. (Kananen 2010, 36 – 37.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käsitellään lukuja ja niiden välisiä suhteita, jotka mittaavat tutkittavaa ilmiötä. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää, että tutkittava ilmiö sekä siihen liittyvät muuttujat ja niiden väliset riippuvuussuhteet tunnetaan. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmänä käytetään yleensä kyselylomaketta. (Kananen 2010, 36 - 37; 74.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty kvantitatiivista tutkimusotetta. Tutkimukseen liittyvät ilmiöt ja muuttujat on käsitelty kirjallisuuskatsauksessa. Eri muuttujien väliset riippuvuussuhteet ovat tiedossa, mikä mahdollistaa kvantitatiivisen lähestymistavan käytön. Tutkimuksen empiirinen osio keskittyy soveltamaan kehitettyjä laskentakaavoja sekä vertaamaan saatuja tuloksia aineistoon toimialan keskiluvuista. Saadut luvut ja numerot on pyritty tulkitsemaan hyvän kokonaiskäsitelmän saamiseksi.

5.2 Toteutus

Tutkimus toteutettiin taulukkolaskentaohjelma Microsoft Excelin avulla. Tutkimuksen toteuttamiseen tarvittavat tilinpäätöstiedot ja toimialan keskiluvut kerättiin kaupparekisteristä sekä Suomen Asiakastieto Oy:n ylläpitämästä Voitto+-tietokannasta. Toimialan keskilukuna on tässä tutkimuksessa käytetty mediaania. Analyysiin tarvittavat tunnusluvut laskettiin viideltä vuodelta, jotta mahdolliset trendit ovat havaittavissa. Kaikki tutkimuksessa käytetty aineisto on peräisin julkisista lähteistä, eikä tutkimuksessa ole käytetty kvalitatiivisia menetelmiä kuten teemahaastatteluja esimerkkiyrityksen johdon kanssa. Virallisten tilinpäätösten oikaisut sekä tarvittavat laskutoimitukset suoritettiin taulukkolaskentaohjelman avulla.

Tutkimuksen empiirinen osio toteutettiin huhti-toukokuun aikana 2014. Tutkimuksen toteuttamisajankohtana toimialan mediaanitietoja ei ollut vielä saatavilla vuodelta 2013. Tunuslukujen tulkinnasta puuttuu siten viiden vuoden seurantajaksolta viimeisen tilikauden vertailukohta. Puute oli kokonaisuudessaan pieni, eikä vaikuttanut tutkimustuloksiin.

5.3 Reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa luotettavaa ja pätevää tietoa. Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa keskeisiä käsitteitä ovat reliabiliteetti sekä validiteetti. Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa sitä, että tutkimus antaa toistettavia ja ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliaabelius voidaan todeta usealla eri tavalla. Mikäli esimerkiksi kaksi toisistaan riippumatonta tutkijaa tutkivat samaa asiaa ja päätyvät samaan lopputulokseen, voidaan tulosta pitää reliaabelina. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226 - 227.)

Validiteetti tarkoittaa kykyä mitata oikeita asioita eli juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Validiteetin huomiointi on erityisen tärkeää kyselytutkimuksissa, koska käytetyt mittarit eivät aina vastaa asiaan, jota tutkija kuvittelee tutkivansa. Esimerkiksi kyselytutkimuksissa vastaaja saattaa ymmärtää esitetyn kysymyksen täysin toisin kuin tutkija on ajatellut. Tällöin tuloksia ei voida pitää tosina ja pätevinä, mikäli saatuja tuloksia käsitellään alkuperäisen ajattelumallin mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2007, 226 – 227; Kananen 2010, 128.)

Tässä tutkimuksessa reliabiliteetti ja validiteetti ovat hyvällä tasolla. Tilinpäätöksen oikaisut ja tunnuslukujen laskeminen on toteutettu Yritystutkimus ry:n standardoimien ohjeistusten mukaisesti. Keskeisin reliabiliteettiin vaikuttava tekijä tässä tutkimuksessa on tehtyjen oikaisujen määrä tilinpäätökseen. Oikaisujen määrään ja suuruuteen vaikuttaa osittain myös tutkijan oma näkemys yrityksen taloudellisesta asemasta. Tässä tutkimuksessa käytetyssä esimerkkiyrityksessä oikaisujen määrä jäi kuitenkin hyvin pieneksi, eikä tulkinnanvaraisia tilinpäätöseriä esiintynyt, joten tutkimuksen reliabiliteetin voidaan todeta olevan vähintään hyvällä tasolla.

Tämän tutkimuksen validiteettia on pyritty parantamaan huomioimalla yrityksen suoriutumista kuvaavia tunnuslukuja eri osa-alueilta. Tunnuslukujen määrän lisäksi valinnassa on kiinnitetty huomiota siihen, että valitut luvut mittaavat eri asioita, eikä laskentakaavoissa ole liikaa päällekkäisyyksiä. Erilaisten tunnuslukujen käyttö mahdollistaa yritystä koskevien johtopäätösten tekemisen. Laskentakaavojen standardointi varmistaa, että käytetyt tunnusluvut mittaavat juuri sitä, mitä niiden on

tarkoituskkin mitata. Tutkimuksen validiteetti on siis reliabiliteetin tavoin hyvällä tasolla.

6 TILINPÄÄTÖSANALYYSI YRITYS X OY

6.1 Case-yrityksen valinta

Tutkimuksen empiirisen osion ensimmäisessä vaiheessa valittiin case-yritys, johon tilinpäätösanalyysia sovelletaan. Tutkimuksen lähtökohtana oli valita jokin kohdeyritys, jonka tilinpäätökset analysoidaan. Case-yritys valittiin Satakunnan alueella toimivien yritysten joukosta Voitto+-tietokannasta. Kohdeyrityksen valinnassa liikevaihdoltaan suhteellisen pienet yritykset rajattiin pois. Pienten yritysten rajaamisen avulla pyrittiin löytämään yritykset, joiden tilinpäätöksissä on enemmän merkittäviä tarkasteltavia eriä. Suurempien yritysten joukosta konserniyhtiöt rajattiin pois. Pienten yritysten ja konsernien rajaamisen jälkeen jäljelle jääneistä yrityksistä valittiin sattumanvaraisesti tässä tutkimuksessa analysoitu yritys. Tutkimus toteutettiin ns. pöytälaatikkotutkimuksena analysoimalla tätä case-yritystä.

6.2 Case-yrityksen esittely

Tutkimuksen kohdeyrityksenä on elintarvikkeiden vähittäiskauppaan keskittynyt perheyritys X Oy. Yhtiön myynti koostuu päivittäistavara- ja ruokamyynnistä. Yrityksen toiminta keskittyy Satakunnan alueelle Raumalle sekä Poriin. Vuosi 2013 oli yrityksen kahdeksastoista toiminnallinen tilikausi. Kilpailutilanteesta huolimatta yritys on vakiinnuttanut asemansa vähittäiskauppamarkkinoilla ja toiminta on ollut liikevaihdolla mitattuna vakaata.

Yrityksen liikevaihto on säilynyt vuosina 2009 - 2013 vakaana ollen vuosittain n. 27 - 28 miljoonaa euroa. Yrityksen palveluksessa oli vuoden 2013 lopussa yhteensä 68 henkilöä, joista 34 työskenteli Rauman yksikössä, 29 Porin yksikössä sekä 5

konttoripalveluissa. Henkilöstön määrä on vähentynyt hieman viimeisten kolmen vuoden aikana.

6.3 Yrityksen kirjanpito ja tilinpäätös

Kohdeyrityksen tuloslaskelmat (LIITE 3) on laadittu käyttäen kululajikohtaista kaavaa. Yrityksen tuloslaskelmassa keskeisiä eriä ovat liikevaihto, ostot tilikauden aikana, palkkamenot sivukuluineen, suunnitelman mukaiset poistot, liiketoiminnan muut kulut sekä välittömät verot.

Yrityksen taseen (LIITE 4) loppusumma on tarkastelujakson aikana ollut n. 6,2 - 8,1 miljoonaa euroa. Taseen vastaavaa-puolella varat painottuvat voimakkaasti vaihtuviin vastaaviin. Vaihtuvissa vastaavissa keskeisiä eriä ovat varasto (valmiit tuotteet), erilaiset saamiset sekä rahavarat. Taseen vastattavaa-puolella oma pääoma on lähinnä vapaata omaa pääomaa, jota on kertynyt voitollisesta toiminnasta. Yritys on maksanut kaikki pitkäaikaiset velkansa pois vuoden 2013 aikana, minkä jälkeen taseen osoittamaa velkaa on ainoastaan lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa. Lyhytaikaisen vieraan pääoman eriä ovat tässä tapauksessa ostovelat, muut velat sekä siirtovelat.

Kohdeyrityksen liikevaihto, taseen loppusumma ja henkilöstön lukumäärä ylittävät selvästi kirjanpitolaissa määritellyt rajat pienelle kirjanpitovelvolliselle. Yritystä ei siis lueta pieneksi kirjanpitovelvolliseksi ja tilinpäätökseen on laadittu tuloslaskelman, taseen sekä liitetietojen lisäksi myös toimintakertomus sekä rahoituslaskelma velvoitteiden mukaisesti.

Kohdeyrityksen toiminnan laajuuden vuoksi yrityksen on valittava tilintarkastaja. Tilintarkastuskertomukset on annettu vakiomuotoisesti tarkastelujakson ajalta, joten tilinpäätösten voidaan olettaa antavan oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta eri tilikausilta.

6.4 Tilinpäätöstietojen standardointi

Analysoitavat tilinpäätökset on oikaistava, jotta tiedot ovat mahdollisimman vertailukelpoisia. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa tilinpäätöstiedot kerättiin kaupparekisteristä sekä Voitto+-tietokannasta. Tuloslaskelmat ja taseet syötettiin taulukkolaskentaohjelmaan, jossa oikaisut tehtiin käyttäen Yritystutkimus ry:n ohjeita ja kaavoja oikaistulle tuloslaskelmalle ja taseelle.

Kohdeyrityksen vuoden 2013 tilinpäätöksen liitetiedot (LIITE 5) ovat melko suppeat. Liitetietojen vähäinen määrä ja puuttuvat erittelyt tase-eristä hankaloittivat joidenkin oikaisujen tekemistä. Oikaisut pyrittiin tekemään kuitenkin siten, että oikaistuista tilinpäätöksistä on mahdollista laskea mahdollisimman vertailukelpoisia tunnuslukuja.

6.4.1 Tuloslaskelmien oikaiseminen

Kohdeyrityksen tuloslaskelman (LIITE 3) kaava on melko yksinkertainen, mikä helpottaa tilinpäätöksen oikaisemista. Tuloslaskelman osalta tutkimuksessa pyrittiin varmistamaan, että eri tilikausien tuloslaskelmat antavat oikean ja vertailukelpoisen kuvan yrityksen tuloksen muodostumisesta. Tuloslaskelmien oikaisutarve jäi kokonaisuudessaan hyvin vähäiseksi ja oikaisuprosessi muodostui ensisijaisesti virallisten tilinpäätösten erien uudelleenryhmittelyistä ja laskennallisista palkkakorjauksista.

Oikaistun tuloslaskelman (LIITE 1) ensimmäisinä erinä on esitetty liikevaihto sekä liiketoiminnan muut tuotot. Yrityksen liitetiedoissa ei ole mainintoja tai erittelyjä, joiden mukaan liikevaihtoon sisältyisi satunnaisia tuottoja, jotka tulisi oikaista vertailukelpoisuuden parantamiseksi. Liikevaihto on myös pysynyt vakaana koko tarkastelujakson aikana, joten mahdolliset pienet satunnaiset tuotot ovat olleet merkitykseltään vähäisiä.

Liiketoiminnan tuotoista on vähennetty ensimmäisenä eränä aine- ja tarvikekäyttö, johon on yhdistetty virallisesta tuloslaskelmasta ostot tilikauden aikana sekä varaston

muutos. Yritystutkimusneuvottelukunta ry:n ohjeistuksen mukaan kaupan alan yrityksen on yhdistettävä nämä erät. Aine- ja tarvikekäyttö kertoo tällöin suoraan myytyjen tuotteiden hankintakustannukset. (Yritystutkimus ry 2011, 19.)

Yrityksen henkilöstökuluihin tehtiin analyysissa laskennallinen palkkorjaus. Kyseessä on perheyritys, joka on maksanut vuosittain merkittäviä osinkoja osakkeenomistajilleen. Perheyrityksen kohdalla voidaan pitää ilmeisenä, että maksetut osingot ovat ainakin osittain korvausta työpanoksesta. Yritystutkimus ry:n ohjeistuksen mukaisesti laskennallinen palkkorjaus on 30 000 €henkilö yrityksessä, jonka liikevaihto on vuositasolla yli 400 000 €(Yritystutkimus ry 2011, 20). Laskennallinen palkkorjaus tehtiin tässä opinnäytetyössä kahden henkilön osalta, jolloin jokaisen vuoden oikaistuun tuloslaskelmaan saatiin 60 000 euron suuruinen kannattavuutta rasittava kuluerä.

Kohdeyrityksen taseessa ei ole kiinteistöomaisuutta, mikä edellyttää toimitilojen vuokraamista. Vuokramenot kuuluvat liiketoiminnan muihin kuluihin, jotka on esitetty viimeisenä eränä ennen käyttökatetta. Liiketoiminnan muista kuluista ei ollut analyysia tehtäessä erittelyä, mutta summa muodostuu oletettavasti ensisijaisesti toimitilojen vuokrasta sekä mainos- ja markkinointikuluista, joten oikaisuja ei nähty tarpeellisiksi.

Kohdeyrityksen taseen aineellisissa hyödykkeissä on ainoastaan koneita ja kalustoa, josta on suunnitelman mukaisina poistoina kirjattu EVL:n maksimipoistot. Tuloslaskelmassa esitetyt poistot ovat olleet kokoluokaltaan tarkastelujaksolla oikean suuruisia, eikä lisäpoistoja nähty siten tuloslaskelmien oikaisussa aiheellisiksi.

Rahoitustuottoihin ja -kuluihin ei tutkimuksessa tehty oikaisuja. Näihin tilinpäätöseriin liittyvät keskeiset oikaisutarpeet kuuluvat kurssitappioiden ja -voittojen oikaisemiseen omaksi eräkseen sekä mahdolliset muutokset rahoitusinstrumenttien käyvissä arvoissa kokonaistuloksen alapuolelle. Kohdeyrityksen tilinpäätöksen liitetiedoissa ei ole erittelyä mahdollisista kurssieroista. Rahoitustuottojen ja -kulujen erät ovat kokonaisuudessaan yrityksellä vuositasolla niin pieniä, että näiden erien arviointia ei koettu tarpeelliseksi.

Viimeisenä eränä kohdeyrityksen tuloslaskelmissa on välittömät verot. Maksettujen verojen määrä on jokaiselta vuodelta ollut n. 23 - 27 % liiketuloksesta. Verojen määrä on oikeassa suhteessa tulokseen, eikä tähän tilinpäätöserään sisälly siten merkittäviä veronpalautuksia tai lisäveroja, jotka tulisi kirjata satunnaisiin tuottoihin tai satunnaisiin kuluihin.

Esimerkkiyrityksen tuloslaskelmien oikaiseminen koostui ensisijaisesti erien uudelleenryhmittelystä sekä laskennallisesta palkkakorjauksesta. Laskennallinen palkkakorjaus on laskennallisena eränä heikentämässä kannattavuutta. Muut oikaisut olivat virallisten tilinpäätösten erien yhdistelyä ja uudelleenryhmittelyä. Oikaistussa tuloslaskelmassa esitetään omana eränään esimerkiksi käyttökate, jota olisi ollut mahdollista käyttää kohdeyrityksen kannattavuuden määrittämisessä.

X OY:N OIKAISTUT TULOSLASKELMAT 2009 - 2013
(luvut tuhansina euroina)

	12/13	12/12	12/11	12/10	12/09
	12kk	12kk	12kk	12kk	12kk
LIKEVAIHTO	27243	27764	26782	26879	27947
Liiketoiminnan muut tuotot	47	46	47	49	54
LIKETOIMINNAN TUOTOT					
YHTEENSÄ	27290	27809	26829	26928	28001
Aine- ja tarvikekäyttö	-21605	-22043	-21670	-21932	-23246
Henkilöstökulut	-2123	-2181	-2124	-1986	-1952
Laskennallinen palkkakorjaus	-60	-60	-60	-60	-60
Liiketoiminnan muut kulut	-2307	-2319	-1999	-2060	-1982
KÄYTTÖKATE	1194	1207	976	890	761
Suunnitelman mukaiset poistot	-47	-56	-67	-63	-51
LIKETULOS	1147	1151	909	827	710
Muut korko- ja rahoitustuotot	60	50	40	29	21
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-61	-69	-67	-54	-25
Välittömät verot	-271	-292	-259	-217	-193
NETTOTULOS	875	840	623	585	513
KOKONAISTULOS	875	840	623	585	513
Laskennallinen palkkakorjaus (+)	60	60	60	60	60
TILIKAUDEN TULOS	935	900	683	645	573

6.4.2 Tasetietojen oikaiseminen

Analyysin toisessa vaiheessa kohdeyrityksen tasetiedot (LIITE 4) oikaistiin mahdollisimman vertailukelpoisen varallisuusaseman selvittämiseksi. Tuloslaskelmien tavoin eri tilikausien taseet ovat suhteellisen pelkistettyjä. Tilinpäätösanalyysia varten tehdyt oikaisut rajoittuivat tässä esimerkissä erien uudelleenjärjestelyihin.

Yrityksen taseen vastaavaa-puolella esitettyjä erä pysyvissä vastaavissa ovat oikaistussa taseessa muut aineettomat hyödykkeet, koneet ja kalusto sekä muut osakkeet ja osuudet. Pysyvien vastaavien osuus yrityksen kokonaisvarallisuudesta on viimeisten vuosien aikana ollut keskimäärin vain n. 2 %. Pitkävaikutteisista menoista ei ole erittelyä tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tässä tutkimuksessa erät uudelleenryhmiteltiin oikaistuihin taseisiin ilman oikaisuja. Tase-erien oikeaa arvostusta tukee vakimuotoinen tilintarkastuskertomus (LIITE 6), joten tutkija ei nähnyt aiheelliseksi tehdä uudelleenarvostuksia.

Kohdeyrityksen vaihtuvat vastaavat muodostuvat varastossa olevista hyödykkeistä, erilaisista saamisista sekä rahavaroista. Virallisten taseiden erät uudelleenryhmiteltiin oikaisua tehtäessä. Yritys on kirjannut vaihto-omaisuuteensa valmiisiin tuotteisiin. Vaihto-omaisuus siirrettiin Yritystutkimus ry:n ohjeiden mukaisesti erään aineet ja tarvikkeet. Varastojen jälkeen lainasaamiset, myyntisaamiset sekä siirtosaamiset ryhmiteltiin uudelleen. Laina- ja siirtosaamiset yhdistettiin erään muut saamiset. Sekä varastot että erilaiset saamiset on arvioitu kokonaisuudessaan kuranteiksi, eikä eriin tehty vähennyksiä tai muita muutoksia.

X OY:N OIKAISTUT TASEET, VASTAAVAA 2009 - 2013 (luvut tuhansina euroina)

	12/13 12kk	12/12 12kk	12/11 12kk	12/10 12kk	12/09 12kk
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Muut aineettomat hyödykkeet	22	27	34	50	66
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	22	27	34	50	66
Koneet ja kalusto	133	153	159	147	127
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	133	153	159	147	127
Sisäiset osakkeet ja osuudet					
Muut osakkeet ja osuudet	2	2	2	2	2
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	2	2	2	2	2
Pysyvät vastaavat yhteensä	156	182	195	199	195
Leasingomaisuus					
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	3201	3316	3339	3086	2765
Vaihto-omaisuus yhteensä	3201	3316	3339	3086	2765
Myyntisaamiset	555	461	494	574	477
Muut saamiset	2254	2488	1914	1684	1918
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	2809	2949	2408	2258	2395
Rahat ja rahoitusarvopaperit	1620	1621	1555	1022	793
Vastaavaa yhteensä	7787	8066	7497	6565	6148

Vastattavaa-puolen oma pääoma muodostuu kohdeyrityksellä osakepääomasta, edellisten tilikausien tuloksesta ja tilikauden tuloksesta. Osakepääoma on pysynyt tarkastelujakson aikana samana, eikä osakeanteja ole järjestetty. Edellisten tilikausien tulokset ovat kehittyneet loogisesti tilikaudesta toiseen kun osingonjaon vaikutukset omaan pääomaan on huomioitu. Erät ryhmiteltiin uudelleen oikaisua tehtäessä siten, että edellisten tilikausien tulos siirrettiin kertyneisiin voittovaroihin ja tilikauden tulos sekä osapääoma omille riveilleen.

Kohdeyrityksellä on ollut pitkäaikaista vierasta pääomaa ainoastaan vuosina 2009 – 2011. Lyhytaikaisen vieraan pääoman eriä olivat tarkastelujaksolla lainat rahoituslaitoksille, ostovelat, muut velat sekä siirtovelat. Vuoden 2013 tilinpäätöksen liitetiedoissa ei ole eritelty muita velkoja, mikä hankaloitti erien jakoa korollisiin ja korottomiin velkoihin. Tutkija päätyi erien ryhmittelyssä soveltamaan varovaisuuden periaatetta ja arvioi virallisten tilinpäätösten osoittamat muut velat sekä lainat rahoituslaitoksilta kokonaisuudessaan korollisiksi. Siirtovelat arvioitiin kokonaisuudessaan korottomiksi.

X OY:N OIKAISTUT TASEET, VASTATTAVAA 2009 - 2013 (luvut tuhansina euroina)

	12/13 12kk	12/12 12kk	12/11 12kk	12/10 12kk	12/09 12kk
OMA PÄÄOMA					
Osake- tai muu peruspääoma	11	11	11	11	11
Kertyneet voittovarot	4003	3468	3128	2793	2497
Tilikauden tulos	935	900	684	644	573
Taseen oma pääoma yhteensä	4949	4379	3823	3448	3081
Oikaistu oma pääoma yhteensä	4949	4379	3823	3448	3081
VIERAS PÄÄOMA					
Lainat rahoituslaitoksilta	0	0	540	540	540
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	0	0	540	540	540
Leasingvastuut					
Korolliset lyhytaikaiset velat	885	1617	535	357	359
Ostovelat	1550	1580	2186	1852	1746
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	403	490	414	369	424
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2838	3688	3135	2578	2529
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	2838	3688	3675	3118	3069
Vastattavaa yhteensä	7787	8067	7498	6566	6150

Oikaistun taseen kaavassa on esitetty omina erinään leasingomaisuus sekä leasingvastuut taseen eri puolilla. Kohdeyrityksen vuoden 2013 tilinpäätöksessä ei ole mainintaa taseen ulkopuolisista vastuista, eikä yrityksellä siten ole jäljellä olevia

leasingmaksuja, jotka tulisi Yritystutkimus ry:n ohjeistuksen mukaisesti lisätä taseeseen.

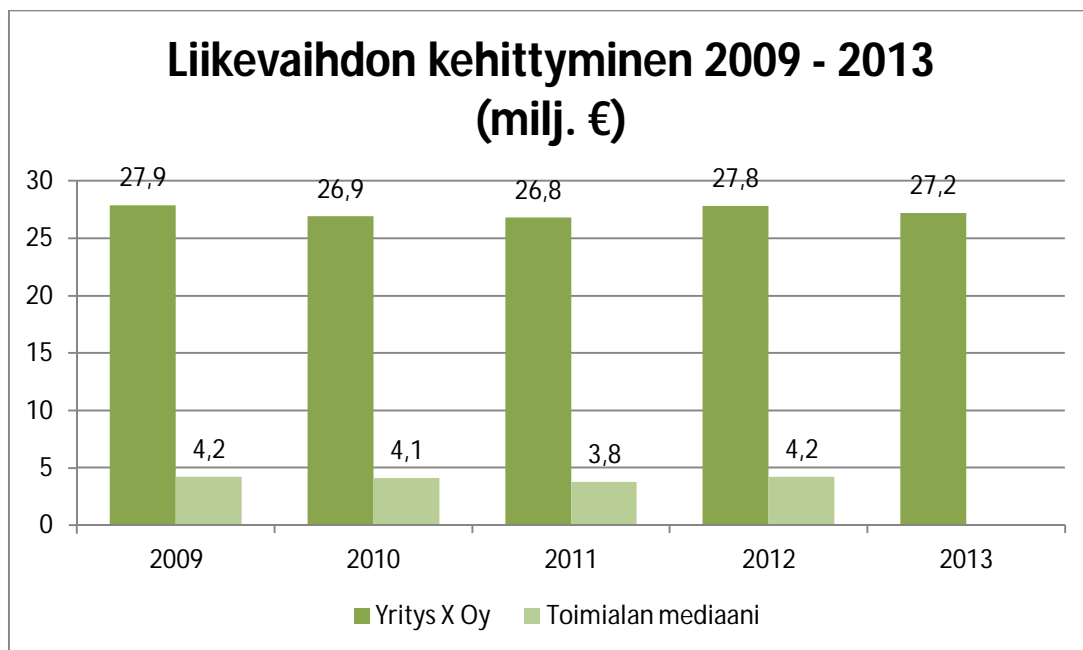
6.5 Laajuus

Tässä tutkimuksessa liiketoiminnan laajuutta kuvaaviksi mittareiksi valittiin liikevaihto sekä taseen loppusumma. Tilinpäätöseriä tarkastelemalla oli mahdollista tehdä suoraan päätelmiä toiminnan laajuudesta ilman tunnuslukujen laskemista. Laajuutta kuvaavien muuttujien yhteydessä on esitetty vertailutietoina toimialan mediaaniluvut. Tarvittavat tiedot saatiin suoraan kohdeyrityksen oikaistuista tilinpäätöksistä ja vertailutiedot kerättiin työ- ja elinkeinoministeriön tietopalvelusta.

6.5.1 Liikevaihto

Kohdeyrityksen liikevaihto on pysynyt koko tarkastelujakson aikana suhteellisen vakaana, eikä suuria poikkeamia ole esiintynyt. Korkeimmillaan liikevaihto oli vuonna 2009 (27,9 miljoonaa euroa) ja matalimmillaan vuonna 2011 (26,8 miljoonaa euroa). Liikevaihdon tasaisuutta voidaan selittää liiketoiminnan luonteen ja myymälöiden määrän avulla. Elintarvikkeiden kysyntä pysyy suhteellisen vakaana taloustilanteesta riippumatta, mikä on pitänyt liikevaihdon tasaisena. Kohdeyritys ei ole myöskään investoinut tarkastelujakson aikana uusiin myymälöihin, joilla olisi tavoiteltu liiketoimintaan kasvua.

Vuosittaiset muutokset liikevaihdossa ovat olleet pieniä. Suurimmat muutokset liikevaihdossa tapahtuivat vuosina 2010 ja 2012. Vuonna 2010 liikevaihto laski 3,6% edellisvuoteen verrattuna. Vastaavasti vuonna 2012 liikevaihto kasvoi 3,7% vuodesta 2011. Liikevaihto on kuitenkin ollut hyvin tasaista, eikä historiallisen kehityksen perusteella ole aihetta olettaa, että trendi olisi kääntymässä merkittävästi laskevaksi.

Kuvio 4. Liikevaihdon kehittyminen kohdeyrityksessä suhteessa toimialan mediaaniin vuosina 2009 – 2013

Esimerkkiyrityksen toiminta on liikevaihdolla mitattuna ollut merkittävästi laajempaa kun vertailukohtana käytetään toimialan mediaania. Toimialan mediaani on tarkastelujakson aikana ollut vuosittain n. 4 miljoonaa euroa, eikä suuria vuosittaisia muutoksia ole tapahtunut. Suurta erotusta toimialan mediaaniin ja esimerkkiyrityksen välillä voidaan selittää myymälöiden määrän ja koon avulla. Esimerkkiyrityksellä on kaksi myymälää, jotka ovat kokoluokaltaan suuria. Neliömäärältään suuremmat myymälät ovat mahdollistaneet laajemman valikoiman ja kilpailun myös suurten supermarkettien kanssa, mikä näkyy myös merkittävässä liikevaihdossa.

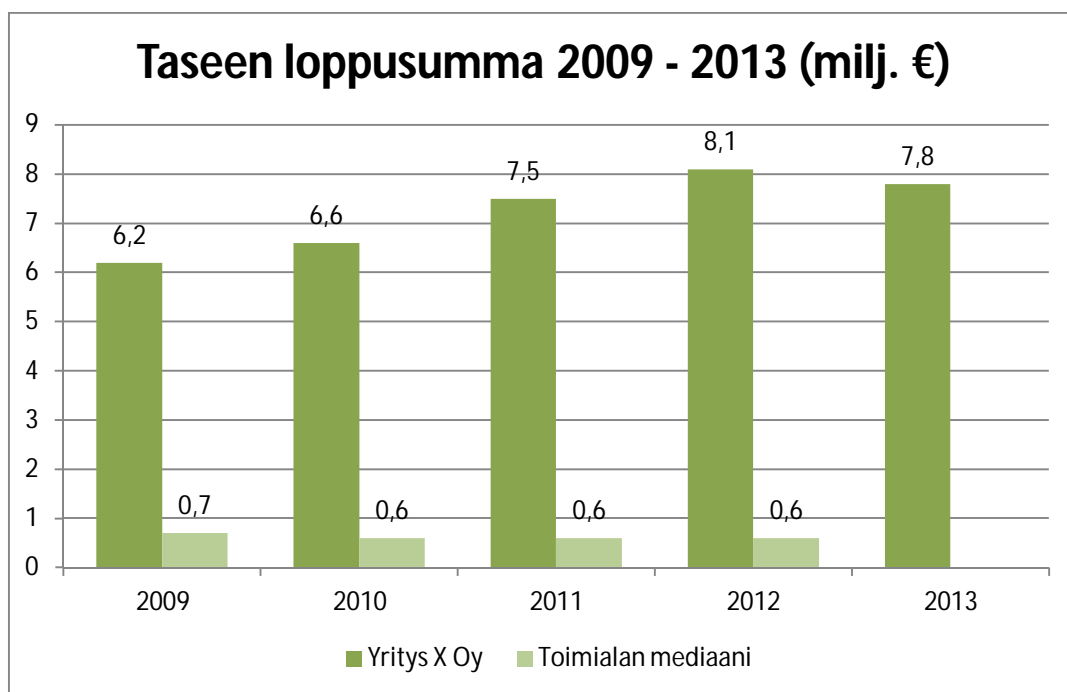
6.5.2 Taseen loppusumma

Taseen loppusumma kuvaa yritystoimintaan sitoutuneen pääoman kokonaismäärää. Kohdeyrityksen toimintaan sitoutuneet pääomat ovat olleet vuodesta 2009 selvässä kasvutrendissä. Taseen loppusumma on kasvanut vuoden 2009 lopun 6,2 miljoonasta eurosta vuoden 2013 7,8 miljoonaan euroon.

Kohdeyrityksen taseen loppusumman kasvu selittyy pääasiassa voitollisesta toiminnasta, joka on kasvattanut kertyneitä voittovaroja. Yritys on vuosittain jakanut

tuloksestaan n. 40 – 50 % osinkoina omistajilleen. Vuoden 2013 tuloksesta (934 842 euroa) jaettiin osinkoina yhteensä 395 000 euroa. Maltillinen osingonjakopolitiikka on parantanut yrityksen vakavaraisuutta.

Oman pääoman lisäksi vieraan pääoman määrä on kasvanut vuosittain lukuunottamatta yrityksen vuoden 2013 tilikautta. Vieraan pääoman erissä pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta on siirretty lyhytaikaisiin vuonna 2012 ja maksettu kokonaisuudessaan pois vuoden 2013 aikana. Kasvua vieraassa pääomassa on tapahtunut ensisijaisesti erässä muut lyhytaikaiset velat.

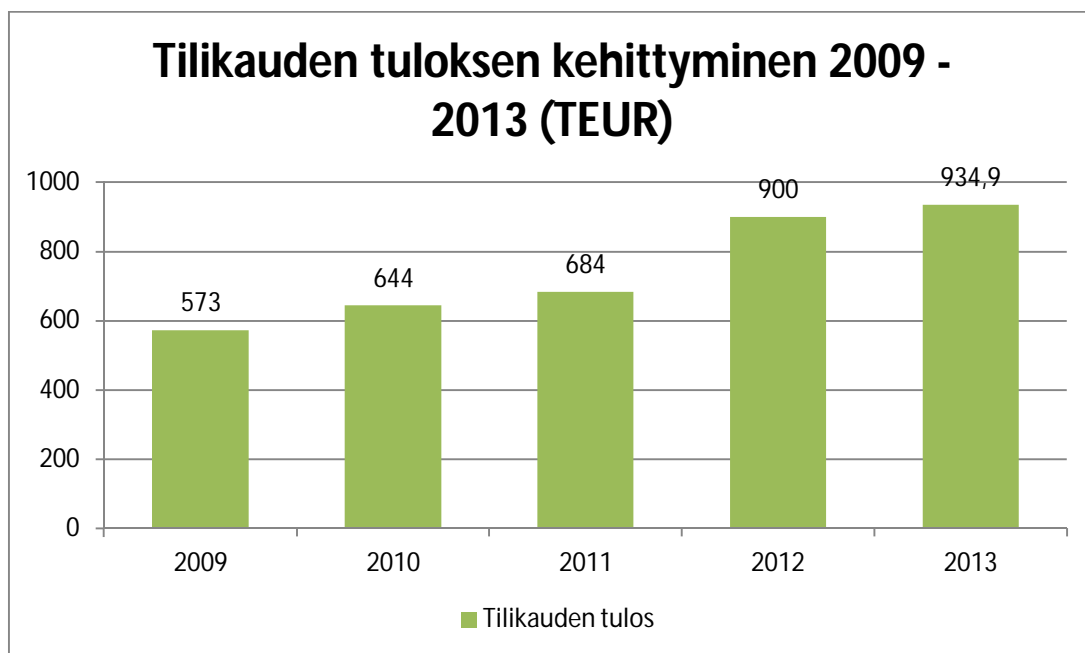
Kuvio 5. Taseen loppusumman kehitys kohdeyrityksessä suhteessa toimialan mediaaniin vuosina 2009 – 2013

Toimialalla toimivilla yrityksillä toimintaan sitoutuvan pääoman määrä on mediaanilukujen perusteella merkittävästi pienempi kuin kohdeyrityksellä. Taseen loppusummalla mitattuna kokoero toimialan mediaaniin on vielä merkittävämpi kuin liikevaihtoon verrattaessa. Toimialalla taseen loppusumma on pysynyt tarkastelujakson aikana hyvin tasaisena kun taas kohdeyrityksen toimintaan sitoutunut pääoma on kasvanut. Suuren erotuksen selityksenä on myymälöiden koon ja määrän lisäksi kohdeyrityksen osingonjakopolitiikka. Suhteellinen ero toimialaan on kasvanut kun vuosittaisesta tuloksesta merkittävä osa on jätetty yritykseen.

6.6 Kannattavuus

Tunnuslukuanalyysin ensimmäisessä vaiheessa tutkittiin kohdeyrityksen kannattavuutta. Kannattavuutta arvioitiin suhteessa toimintaan sitoutuneeseen pääomaan sijoitetun pääoman tuoton avulla sekä suhteessa liikevaihtoon. Mittarit valittiin siten, että ne tarjoavat mahdollisimman vertailukelpoista informaatiota. Tunnuslukujen valinnassa edellytyksenä oli myös, että luvusta on tarjolla toimialatietoa muiden vastaavien yritysten suoriutumisesta. Tämä rajasi selvästi käytettävissä olevia vaihtoehtoja.

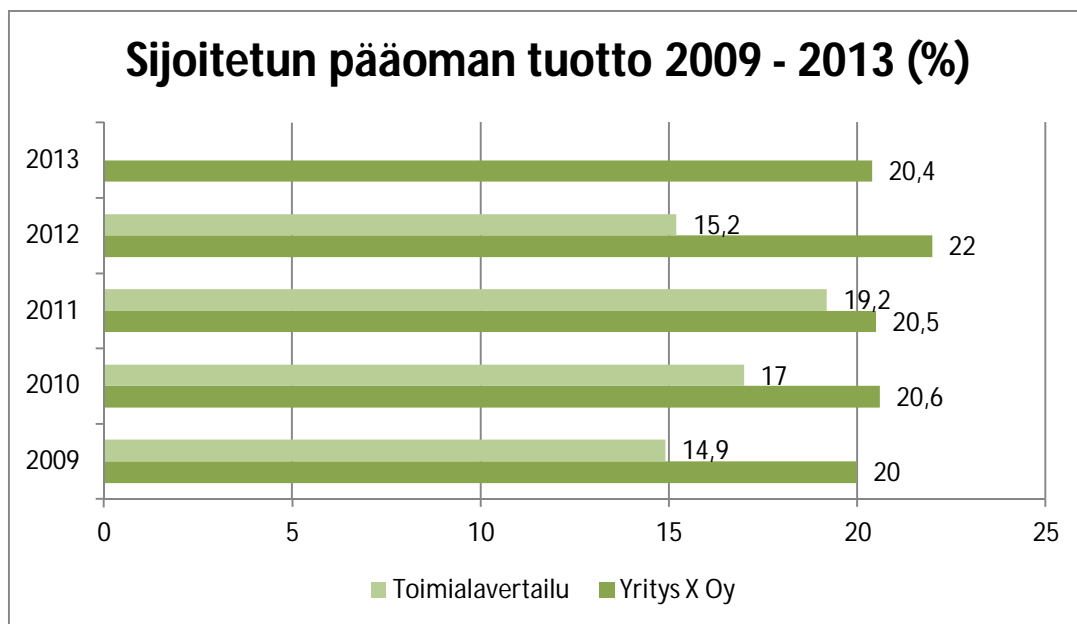
Kohdeyrityksen toiminta on tuloslaskelman eristä arvioituna absoluuttisesti kannattavaa. Liikevoitto ja tilikauden tulos ovat jokaiselta vuodelta selvästi positiivisia. Tilikauden tulos on kasvanut jokaisena vuotena tarkastelujakson aikana ollen vuonna 2013 jo yli 934 000 euroa. Tilikauden tulokset on ilmoitettu kaaviossa oikeaisemattomista virallisista tilinpäätöksistä.

Kuvio 6. Kohdeyrityksen tilikauden tuloksen kehittyminen 2009 - 2013

6.6.1 Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)

Sijoitetun pääoman tuotolla voidaan arvioida liiketoiminnan tuottoa suhteessa tuottoa vaativaan pääomaan. Tässä analyysissä kohdeyrityksen taseen muut velat oletettiin korollisiksi ja siirtovelat korottomiksi. Sijoitettu pääoma laskettiin jokaiselle vuodelle tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Kuvio 7. Sijoitetun pääoman tuotto-% suhteessa toimialan mediaaniin

Sijoitetun pääoman tuotolla mitataan tuottoa, joka on saatu korkoa tai tuottoa vaativalle pääomalle. Esimerkkiyrityksellä tämä tuottoa vaativa pääoma koostuu pääasiassa omasta pääomasta sekä lyhytaikaisista korollisista veloista. Sijoitetun pääoman tuotto ei huomioi ostovelkoja korolliseksi vieraaksi pääomaksi, mikä parantaa pääoman tuottoastetta.

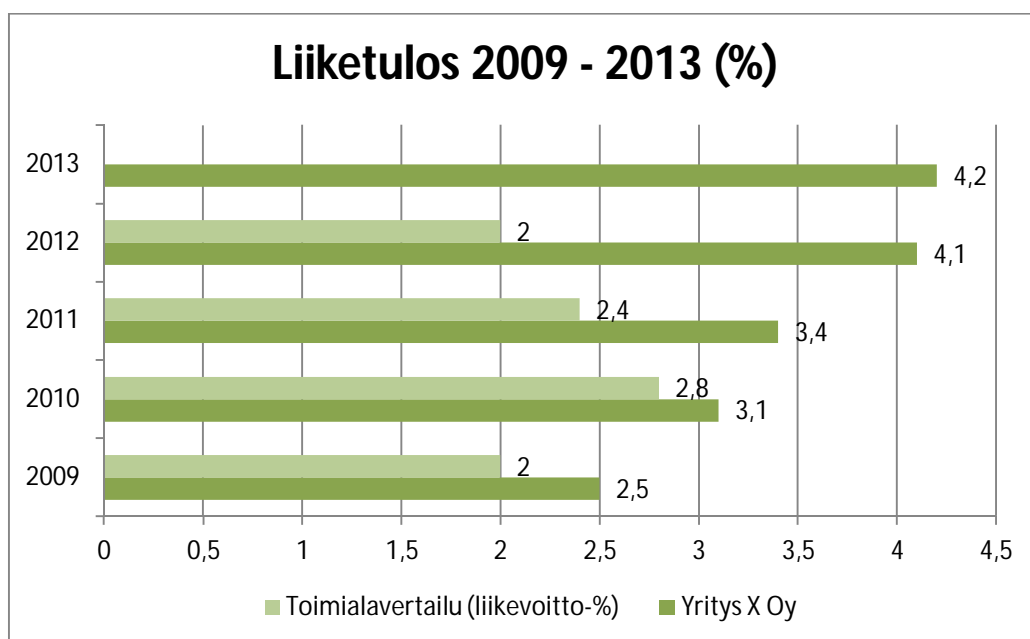
Sijoitetun pääoman tuottoa verrattiin toimialan mediaaniin. Vertailukohtaa tunnusluvulle voi hakea myös esimerkiksi vieraan pääoman korkoprosentista. Esimerkkiyrityksen sijoitetun pääoman tuotto on ollut erittäin hyvä koko tarkastelujakson ajan. Jokaisena vuotena tunnusluvun arvo on ylittänyt toimialan mediaanin ollen vuosittain vähintään 20 %. Yrityksen taseen pääoma on saatu tuottamaan hyvin.

6.6.2 Liiketulos-%

Analyysin toiseksi kannattavuutta kuvaavaksi tunnusluvuksi valittiin liiketulos-%, joka kuvaa varsinaisen liiketoiminnan tulosta ennen rahoituseriä ja veroja suhteessa liiketoiminnan tuottoihin.

Tutkimukseen valittiin liiketulos (EBIT) käyttökatteen (EBITDA) sijaan, koska liiketulos antaa vertailukelpoisempaa tietoa. Näiden kannattavuutta kuvaavien erien merkittävien ero on poistot, jotka sisältyvät liiketulokseen, mutta eivät käyttökatteeseen. Esimerkkiyritys on vuokrannut toimitilansa, jolloin vuokramenot sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin. Mikäli tilat olisivat yrityksen omistuksessa, tulisivat toimitilojen kulut tuloslaskelmaan poistojen muodossa. Liiketulos antaa vertailukelpoisempaa tietoa, koska se huomioi sekä vuokrat että poistot.

Liiketulos on oikaistun tuloslaskelman erä. Tässä analyysissä liiketulos eroaa virallisen taseen liikevoitosta laskennallisen palkkakorjauksen määrällä. Vertailutiedot toimialalta on esitetty oikaisemattomista tilinpäätöstiedoista liikevoittojen mediaanina, mikä on huomioitava tulosten arvioinnissa.

Kuvio 8. Liiketulos-% suhteessa toimialan liikevoitto-%

Esimerkkiyrityksen toiminta on ollut erittäin kannattavaa liiketuloksella mitattuna suhteessa toimialaan. Vuoden 2010 jälkeen marginaali esimerkkiyrityksen ja toimialan mediaanin välillä on kasvanut vuosittain. Yritystutkimus ry:n viitteellisillä ohjeistoilla mitattuna liike-tulos-% jää alle 5 prosentin rajan ja on siten tulkittavassa heikoksi. Ohjeistus painottaa kuitenkin toimialakohtaisuutta lukujen tulkinnassa. Vähittäiskaupassa marginaalit ovat tyypillisesti pieniä, mikä näkyy erityisesti toimialan alhaisessa mediaanissa. Kokonaisuudessaan yrityksen kannattavuus voidaan arvioida myös liike-tulos-%:n suhteen kannattavaksi.

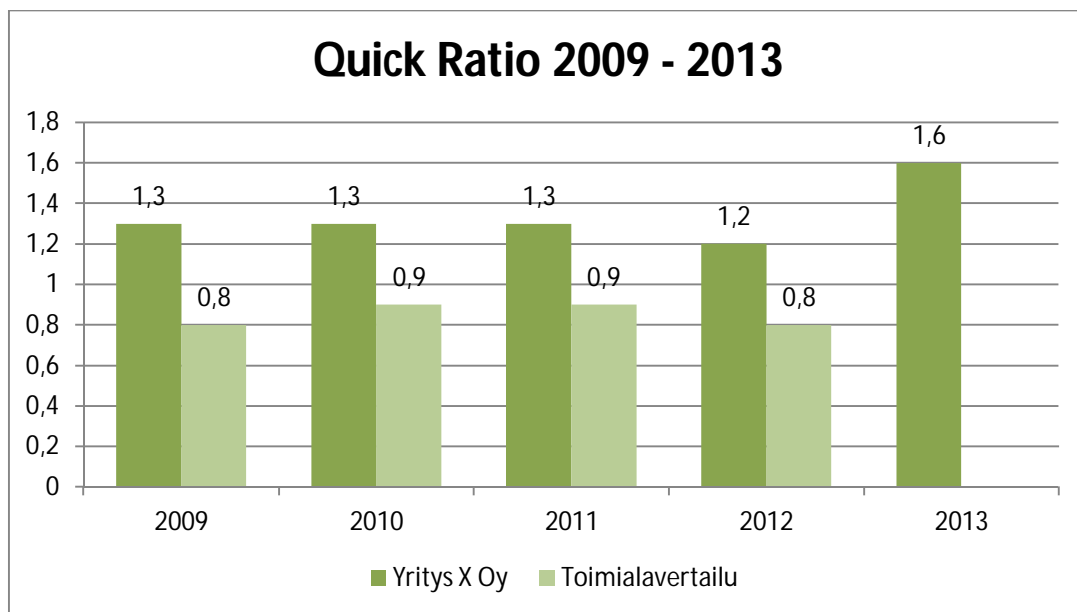
Liike-tulos-%:n arvioinnissa huomioitavaa on, että kohdeyrityksen euroissa mitattu liikevaihto on pysynyt tarkastelujakson aikana suhteellisen vakaana. Parantunut kannattavuus selittyy ostojen ja palkkamenojen pientymisellä. Yritys on pystynyt hillitsemään hyvin kulujen kasvua, vaikka liikevaihtoa ei ole saatu kasvamaan.

6.7 Maksuvalmius

Tutkimukseen valittiin maksuvalmiutta kuvaavista tunnusluvuista Quick Ratio ja Current Ratio. Nämä luvut ovat yleisimpiä rahoituksen riittävyttä kuvaavia tunnuslukuja ja vertailutiedot olivat helposti saatavilla. Lasketuissa tunnusluvuissa kohdeyrityksen lyhytaikaisia varoja suhteutettiin lyhytaikaisiin velkoihin.

6.7.1 Quick Ratio

Quick Ration avulla arvioitiin yrityksen likvideimpien varojen suuruutta ja likviditeetin kehittymistä tarkastelujakson aikana. Rahoitusaseman kehittyminen on kuvattu seuraavassa kuviossa.

Kuvio 9. Quick Ratio suhteessa toimialan mediaaniin

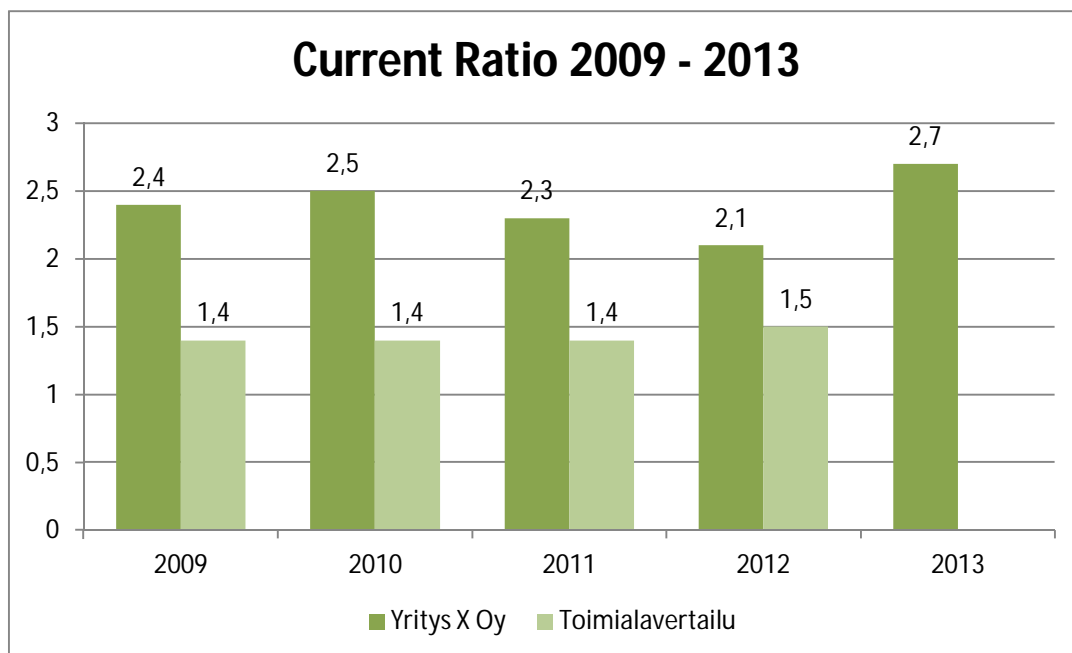
Quick Ration arvoa voidaan pitää hyvänä, mikäli se on yli 1. Tällaisessa tilanteessa yrityksellä on enemmän lyhytaikaisia saamisia ja kassavaroja kuin lyhytaikaisia velkoja. Toimialan mediaani jää hieman viitteellisen ohjearvon alapuolelle, mutta tätä alhaisempi Quick Ratio voidaan selittää myös tehokkaalla ostovelkojen kierrätyksellä.

Esimerkkiyrityksen Quick Ratio on jokaisena tarkasteluvuotena ollut erittäin hyvä. Viimeisen tilikauden poikkeuksellisen hyvä lukema selittyy lainojen maksulla, mikä on pienentänyt tunnusluvun laskukaavassa jakajaa. Maksuvalmiuden yhteydessä kiinnitettiin huomiota lisäksi rahavarojen suuruuteen. Yrityksen kassavarat ovat kasvaneet selvästi tarkastelujakson aikana. Vahva kassa tukee rahoitusasemaa ja pienentää siten rahoituskriisin mahdollisuutta.

6.7.2 Current Ratio

Vähittäiskaupan alan yrityksillä vaihto-omaisuus muodostaa tyypillisesti merkittävän tase-erän. Tämä erä huomioidaan maksuvalmiutta kuvaavan Current Ration laskukaavassa. Luvun käyttökelpoisuutta vähentää tässä tapauksessa se, että osaa varastossa olevista tavoista ei voida pitää kovinkaan likvideinä. Erityisesti tuoretuotteet pilaantuvat herkästi, eikä niiden realisointi olisi mahdollisessa

kassakriisissä nopeasti mahdollista. Current Ration kehittyminen on esitetty alla olevassa kaaviossa.

Kuvio 10. Current Ratio suhteessa toimialan mediaaniin

Hyvän Current Ration viitteellinen ohjearvo on yli 2. Kohdeyrityksen maksuvalmius ylittää sekä viitteellisen ohjearvon että toimialan mediaanin jokaiselta tarkasteluvuodelta. Tarkempi analyysi maksuvalmiudesta olisi vaatinut tarkempaa erittelyä tase-eristä ja varastossa olevista tuotteista. Vuoden 2013 lukua voidaan kuitenkin pitää mahdollisesti jo liian korkeana, koska varastossa oleviin tuotteisiin sitoutuu pääomaa. Liiketoiminnan kannattavuuden näkökulmasta varastoihin sitoutunut pääoma tulisi pitää mahdollisimman pienenä. Toisaalta päivittäistavarakaupassa toimiva yritys joutuu pitämään myymälöissään runsasta valikoimaa, jolloin vaihto-omaisuuteen sitoutuu merkittävästi pääomaa. Kohdeyrityksen maksuvalmius on tässä analyysissä arvioitu näiden tietojen perusteella erittäin hyväksi.

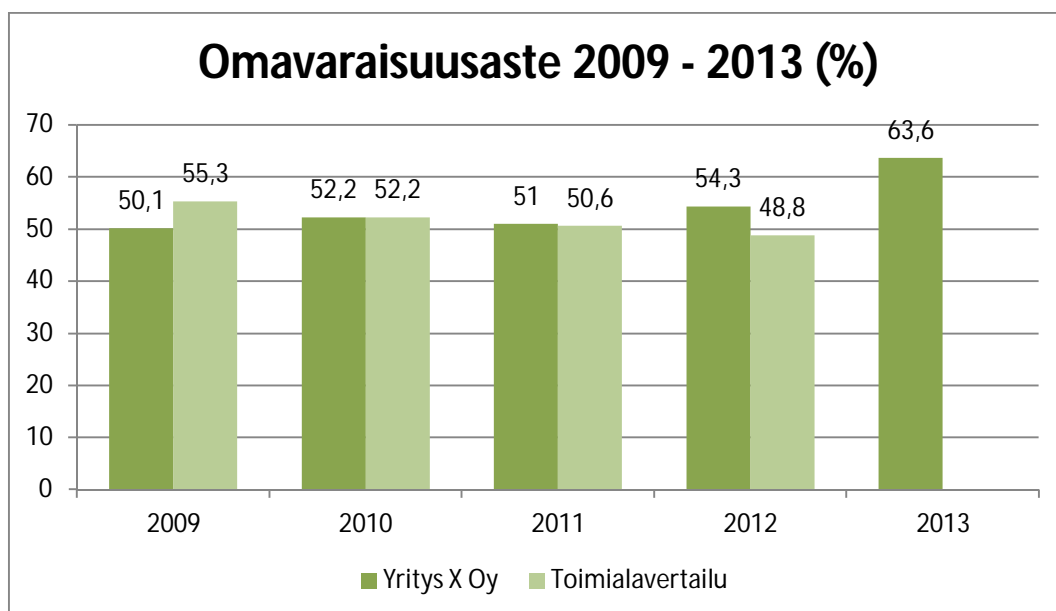
6.8 Vakavaraisuus

Tunnuslukuanalyysin vakavaraisuutta käsittelevässä osiossa kohdeyrityksen pääomarakennetta arvioitiin omavaraisuusasteen sekä suhteellisen

velkaantuneisuuden avulla. Näiden tunnuslukujen avulla yrityksen velkaantuneisuutta pystyttiin vertaamaan suhteessa omaan pääomaan ja yrityksen liiketoimintaan. Liiketoiminnan laajuutta kuvaavana lukuna käytettiin suhteellisessa velkaantuneisuudessa liikevaihtoa.

6.8.1 Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste kuvaa yrityksen oman pääoman suhdetta taseen loppusummaan. Suuri oman pääoman määrä suhteessa vieraaseen pääomaan auttaa yritystä selviytymään tappiollisista tilikausista. Kohdeyrityksen omavaraisuusasteet sekä toimialan vertailutiedot on esitetty alla olevassa kuviossa.

Kuvio 11. Omavaraisuusaste suhteessa toimialan mediaaniin

Kohdeyrityksen omavaraisuusaste on ollut jokaisena vuotena yli 50 prosenttia. Jokaisena vuotena yrityksen taseessa on siis ollut enemmän omaa pääomaa kuin vierasta pääomaa. Sekä toimialan että kohdeyrityksen omavaraisuusastetta voidaan pitää hyvinä.

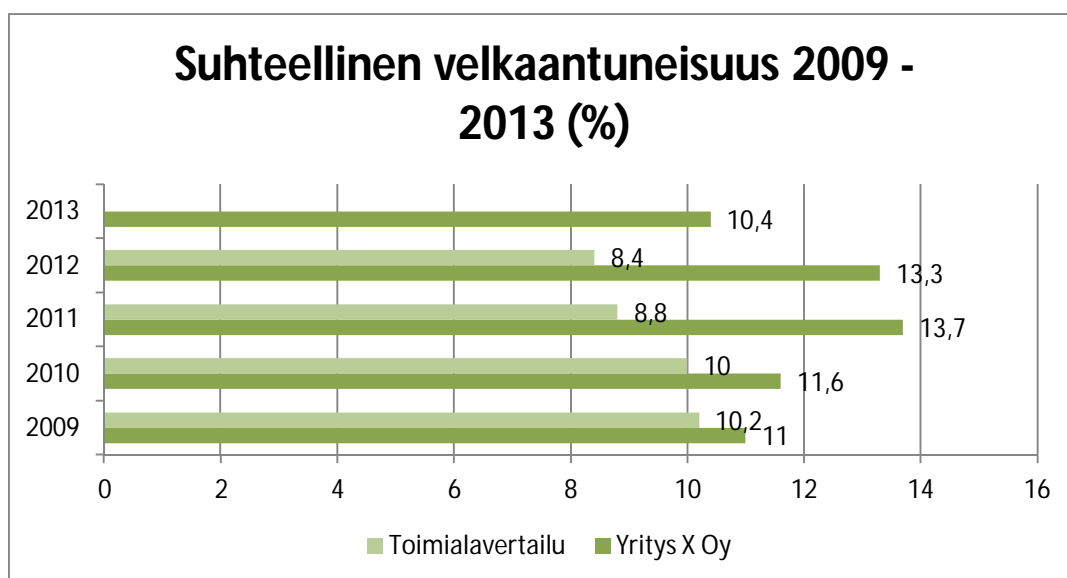
Yrityksen taseessa ei ollut tulkinnanvaraisia eriä, jotka olisivat vaikuttaneet omavaraisuusasteen tulkintaan. Oma pääoma muodostuu kohdeyrityksellä lähinnä kertyneistä voittovaroista. Mikäli yritys olisi tehnyt arvonkorotuksia, tulisi

omavaraisuusastetta tarkastella kriittisemmin ja tarkastella tehtyjen arvonkorotusten edellytyksiä. Tässä tapauksessa analyysia laadittaessa koko oma pääoma oletettiin kurantiksi, eikä arvonalentumisia tehty.

Vuoden 2013 poikkeuksellisen suuri omavaraisuusaste selittyi velkojen maksulla. Yritys maksoi 540 000 euron velan pois tilikauden aikana. Tämä pienensi merkittävästi vieraan pääoman määrää ja paransi siten omavaraisuusastetta.

6.8.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Tutkimuksessa arvioitiin yrityksen velkaantuneisuutta lisäksi suhteellisen velkaantuneisuuden avulla. Tunnusluku suhteuttaa taseen velat liikevaihtoon. Kohdeyrityksen ja toimialan suhteellisen velkaantuneisuuden kehitys on kuvattu seuraavassa kuviossa.

Kuvio 12. Suhteellinen velkaantuneisuus suhteessa toimialan mediaaniin

Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku on toimialasidonnainen, joten vertailu suoritettiin tässä opinnäytetyössä ainoastaan toimialan mediaaniin ja Yritystutkimus ry:n viitteelliset ohjearvot sivuutettiin.

Toimialan suhteellinen velkaantuneisuus on ollut koko tarkastelujakson ajan erittäin hyvällä tasolla ja trendi on ollut vuosittain paraneva. Mitä pienemmän luvun

tunnusluku antaa, sitä pienempi on yrityksen suhteellinen velkarasitus. Esimerkkiyrityksen suhteellinen velkaantuneisuus ylittää toimialan mediaanin jokaiselta vuodelta. Eri vuosien välillä on ollut jonkin verran hajontaa, eikä suhteellisen velkaantuneisuuden kehityksessä ole havaittavissa selkeää trendiä kohdeyritykselle. Tunnusluvun vaihtelevat arvot selittyvät pääasiassa taseen velkojen määrällä. Laskukaavassa liikevaihto on pysynyt vuosittain suhteellisen vakaana, mutta velkojen absoluuttinen määrä on vaihdellut.

Esimerkkiyrityksen korkeampi suhteellinen velkaantuneisuus suhteessa toimialan mediaaniin on huomioitava, koska toimialan sisällä trendi on ollut laskeva. Vuoden 2013 osalta suhteellisessa velkaantuneisuudessa on kuitenkin tapahtunut merkittävää parannusta, eikä tarvetta äkillisille muutoksille ole. Suhteellisen velkaantuneisuuden arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että kohdeyrityksellä ei ole enää vuoden 2012 lopussa ollut lainkaan pitkäaikaisia velkoja rahoituslaitoksille. Velkaantumiseen liittyvät riskit eivät siis kasva, eikä suhteellista velkaantumista voida pitää uhkana yritystoiminnalle. Suhteellista velkaantuneisuutta voidaan parantaa kahdella tavalla. Yritys voi maksaa velkojaan pois tai kasvattaa liikevaihtoaan, jolloin tunnusluvun antama arvo pienentyy.

6.9 Z-luku

Tunnuslukuanalyysin viimeisessä vaiheessa tutkittiin kohdeyrityksen maksuhäiriön ja konkurssin riskiä Erkki K. Laitisen ja Teija Laitisen kehittämän Z-luvun avulla, joka huomioi yrityksen likviditeetin, rahoitustuloksen suuruuden sekä omavaraisuusasteen. Kohdeyrityksen z-luvun arvot on esitetty oheisessa taulukossa eri tilikausilta.

Taulukko 2. Kohdeyrityksen z-luku vuosina 2009 – 2013

Z-luku	2009	2010	2011	2012	2013
Yritys X Oy	125	131	127	135	159

Tunnusluku ennakoii rahoituskriisiä, mikäli z-luku saa arvon, joka on pienempi kuin 65. Kohdeyrityksen rahoitusaseman voidaan todeta olevan hyvin vahva, eikä riskiä maksuhäiriöistä tai konkurssista voida pitää merkittävänä. Z-luvun arvot ovat selvästi

kriittisen tason yläpuolella, koska kohdeyrityksen likviditeetti, vakavaraisuus sekä kannattavuus ovat kunnossa. Vuoden 2013 osalta erityisesti korkea omavaraisuusaste sekä Quick Ratio nostavat tunnusluvun absoluuttista arvoa.

6.10 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Opinnäytetyössä laadittiin tunnuslukuanalyysin lisäksi esimerkkiyritykselle prosenttilukumuotoinen tilinpäätös, joka helpottaa yrityksen kulurakenteen ja taseen hahmottamista. Tuloslaskelmassa erät on esitetty prosentteina liikevaihdosta ja taseessa prosentteina taseen loppusummasta. Prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma ja tase on laadittu oikaistujen tilinpäätösten perusteella. Tietoja on tiivistetty siten, että tyhjät rivit on poistettu luettavuuden parantamiseksi.

	12/13 12kk	12/12 12kk	12/11 12kk	12/10 12kk	12/09 12kk
LIKEVAIHTO	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Liiketoiminnan muut tuotot	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
LIIKETOIMINNAN TUOTOT					
YHTEENSÄ	100,2	100,2	100,2	100,2	100,2
Aine- ja tarvikekäyttö	-79,3	-79,4	-80,9	-81,6	-83,2
Henkilöstökulut	-7,8	-7,9	-7,9	-7,4	-7,0
Laskennallinen palkkorjaus	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Liiketoiminnan muut kulut	-8,5	-8,4	-7,5	-7,7	-7,1
KÄYTTÖKATE	4,4	4,3	3,6	3,3	2,7
Suunnitelman mukaiset poistot	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2
LIKETULOS	4,2	4,1	3,4	3,1	2,5
Muut korko- ja rahoitustuotot	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2	-0,1
Välittömät verot	-1,0	-1,1	-1,0	-0,8	-0,7
NETTOTULOS	3,2	3,0	2,3	2,2	1,8
KOKONAISTULOS	3,2	3,0	2,3	2,2	1,8
Laskennallinen palkkorjaus (+)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
TILIKAUDEN TULOS	3,4	3,2	2,6	2,4	2,1

Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös osoittaa selvästi kohdeyrityksen keskeiset kuluerät. Aine- ja tarvikekäytön osuus liiketoiminnan kuluista on tarkastelujakson aikana ollut n. 80 %. Trendi on ollut lievästi laskeva, jonka syynä saattaa olla esimerkiksi suurempien erien ostaminen, mikä on mahdollistanut alennukset tavarantoimittajilta.

Aine- ja tarvikekäytön ohella keskeisiä menoeriä ovat henkilöstökulut sekä liiketoiminnan muut kulut. Yhdessä nämä kolme erää muodostavat jokaisen tilikauden kuluista yli 95 %. Luvut ovat tyypillisiä vähittäiskaupan alalla toimivalle yritykselle. Katteet ovat suhteellisen pieniä, mutta suuret myyntimäärät mahdollistavat kannattavan toiminnan.

Liiketuloksen jälkeiset erät ovat rasittaneet tulosta vain vähäisesti. Rahoitustuotot ja -kulut ovat olleet samassa kokoluokassa. Viimeisenä eränä ennen nettotulosta on vaikuttanut verot. Yhteisöverokanta alennettiin 20 prosenttiin vuoden 2014 alusta, mikä pienentää myös kohdeyrityksen suhteellista verorasitusta.

Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös osoittaa selvän trendin kannattavuudessa. Suhteellinen kannattavuus on parantunut selvästi vuodesta 2009, mikä näkyy erityisesti liiketulos-%:n kehityksessä. Parantunut kannattavuus selittyy ensisijaisesti aine- ja tarvikekäytön osuuden pienentymisellä liiketoiminnan kuluissa. Liikevaihto on pysynyt lähes ennallaan, mutta kulut ovat pienentyneet. Tämä erotus näkyy parantuneena käyttökatteena ja liiketuloksena.

Toisessa vaiheessa tarkasteltiin kohdeyrityksen prosenttilukumuotoista tasetta.

VASTAAVAA	12/13 12kk	12/12 12kk	12/11 12kk	12/10 12kk	12/09 12kk
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Muut aineettomat hyödykkeet	0,3	0,3	0,5	0,8	1,1
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	0,3	0,3	0,5	0,8	1,1
Koneet ja kalusto	1,7	1,9	2,1	2,2	2,1
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1,7	1,9	2,1	2,2	2,1
Muut osakkeet ja osuudet	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03
Pysyvät vastaavat yhteensä	2,01	2,25	2,60	3,03	3,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	41,1	41,1	44,5	47,0	45,0
Vaihto-omaisuus yhteensä	41,1	41,1	44,5	47,0	45,0
Myyntisaamiset	7,1	5,7	6,6	8,7	7,8
Muut saamiset	28,9	30,8	25,5	25,7	31,2
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	36,1	36,6	32,1	34,4	39,0
Rahat ja rahoitusarvopaperit	20,8	20,1	20,7	15,6	12,9
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	98,0	97,7	97,4	97,0	96,8
Vastaavaa yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Taseen vastaavaa-puolella kohdeyrityksen varallisuus on painottunut vaihtuviin vastaaviin. Vähittäiskaupan alalla toimivalle yritykselle on toiminnan luonteen takia tyypillistä, että varastot muodostavat merkittävän erän yrityksen varallisuudesta. Kohdeyrityksellä vaihto-omaisuuden arvo on tarkastelujakson aikana ollut n. 41 – 47 % taseen loppusummasta. Vaihto-omaisuuden suhteellinen osuus taseen osoittamista varoista on tarkastelujakson aikana pienentynyt.

Lyhytaikaisten saamisten suhteellisessa osuudessa on tarkastelujakson aikana tapahtunut pieniä muutoksia. Muutokset selittyvät pääasiassa ryhmäirä ”muut saamiset” ja ”rahat ja rahoitusarvopaperit” muutoksilla. Muiden saamisten osuus taseesta on ollut pienempi erityisesti vuosina 2010 ja 2011. Merkittävin muutos vastaavaa-puolella on tapahtunut kuitenkin rahavaroissa. Taseen loppusumma on ollut selvässä kasvutrendissä, minkä lisäksi rahojen ja rahoitusarvopapereiden suhteellinen osuus taseesta on kasvanut merkittävästi. Vuoden 2013 tilinpäätöksessä

yrityksen varallisuudesta yli 20 prosenttia on rahavaroja. Absoluuttisissa rahamäärissä mitattuna kohdeyrityksen rahavarat ovat yli kaksinkertaistuneet vuoden 2009 lopusta vuoden 2013 loppuun.

	12/13	12/12	12/11	12/10	12/09
VASTATTAVAA	12kk	12kk	12kk	12kk	12kk
OMA PÄÄOMA					
Osake- tai muu peruspääoma	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Kertyneet voittovarot	51,4	43,0	41,7	42,5	40,6
Tilikauden tulos	12,0	11,2	9,1	9,8	9,3
Taseen oma pääoma yhteensä	63,6	54,3	51,0	52,5	50,1
Oikaistu oma pääoma yhteensä	63,6	54,3	51,0	52,5	50,1
VIERAS PÄÄOMA					
Lainat rahoituslaitoksilta	0,0	0,0	7,2	8,2	8,8
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	0,0	0,0	7,2	8,2	8,8
Korolliset lyhytaikaiset velat	11,4	20,0	7,1	5,4	5,8
Ostovelat	19,9	19,6	29,2	28,2	28,4
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	5,2	6,1	5,5	5,6	6,9
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	36,4	45,7	41,8	39,3	41,1
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	36,4	45,7	49,0	47,5	49,9
Vastattavaa yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kohdeyrityksen taseen vastattavaa-puolen pääomat ovat painottuneet oman pääoman eriin. Oman pääoman suhteellinen osuus koko pääomasta on kasvanut yhteensä 13,5 %-yksikköä seurantajakson aikana. Oman pääoman kasvu selittyy voitollisella toiminnalla. Toiminta on ollut tarkastelujakson jokaisena tilikautena voitollista, eikä voittoja ole jaettu kokonaisuudessaan osinkoina osakkeomistajille. Kertyneet voittovarot muodostivat vuoden 2013 lopussa yli puolet kohdeyrityksen omasta pääomasta.

Oman pääoman suhteellisen osuuden kasvun seurauksesta vieraan pääoman erien osuus on vähentynyt. Kohdeyrityksen vuonna 2009 ottama pitkäaikainen 540 000 euron velka maksettiin kokonaisuudessaan pois vuoden 2013 aikana. Vuoden 2012 poikkeuksellisen suuri osuus korollisissa lyhytaikaisissa veloissa selittyy

pitkäaikaisen velan siirrolla lyhytaikaisiin. Velka on siirretty tilikauden 2012 taseen lyhytaikaisiin velkoihin, koska laina on erääntynyt seuraavan vuode aikana. Tarkastelujakson aikana myös ostovelkojen suhteellinen osuus on vähentynyt merkittävästi. Vuoden 2013 tilinpäätöksessä ostovelkojen osuus taseen loppusummasta oli alle 20 %.

6.11 Johtopäätökset

Esimerkkiyrityksen tilinpäätösanalyysi laadittiin käyttäen erilaisia tunnuslukuja sekä prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä. Tilinpäätösanalyysin tarkoituksena oli tuottaa informaatiota yrityksen taloudellisesta asemasta ja sen kehittymisestä eri tilikausina.

Esimerkkiyritys X Oy on suoriutunut hyvin kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnusluvuilla mitattuna. Maksuhäiriön ja konkurssin riski arvioitiin z-luvun avulla hyvin pieneksi. Toimintaa voidaan pitää hyvin kannattavana, eikä toimintaan kohdistu tilinpäätösanalyysin näkökulmasta merkittäviä riskejä.

Liiketoiminta on ollut hyvin kannattavaa ja yritys on onnistunut parantamaan kannattavuuttaan suhteessa liikevaihtoon tarkastelujakson aikana. Samalla ajanjaksolla sijoitetun pääoman tuotto-% on ollut vuosittain yli 20 %. Yrityksen kannattavuus on selkeästi toimialan mediaania parempi. Kannattavuuden tarkempi analyysi vaatisi yrityksen sisäisten prosessien tutkimista ja haastatteluja yrityksen johdon kanssa. Hyvä kannattavuus on tässä tutkimuksessa selittynyt erityisesti hyvällä kulujenhallinnalla, joka on nähtävissä erityisesti ostomenoissa.

Esimerkkiyrityksen maksuvalmius on koko tarkastelujakson ajan ollut erittäin hyvällä tasolla sekä Quick Ratiolla että Current Ratiolla mitattuna. Yrityksen kassavarat ovat kasvaneet merkittävästi tarkastelujakson aikana. Tämä on vahvistanut maksuvalmiutta entisestään, eikä rahoituskriisin merkkejä ole havaittavissa. Maksuvalmiuden osalta yritys on suoriutunut myös selvästi toimialan mediaania paremmin. Hyvän maksuvalmiuden näkökulmasta pohdittavaksi tulee,

miten suurta kassaa pystytään hallitsemaan mahdollisimman tehokkaasti ja tuottavasti.

Myös vakavaraisuuden näkökulmasta yritys on suoriutunut hyvin. Vuotta 2013 lukuunottamatta omavaraisuusaste on ollut jokaisena tarkasteluvuotena samassa luokassa toimialan mediaanin kanssa. Viimeisimmän tilikauden aikana vakavaraisuus on parantunut, mutta vertailua toimialan mediaaniin ei ollut mahdollista tehdä puuttuvien toimialatietojen takia. Suhteellisen velkaantuneisuuden näkökulmasta toimiala on kehittynyt esimerkkiyritystä paremmin. Erot ovat kuitenkin jääneet melko pieniksi, eikä hieman korkeampaa suhteellista velkaantuneisuutta pidetty kokonaisuutta huomioitaessa merkittävänä riskinä. Kokonaisuudessaan yrityksen vakavaraisuus on erittäin hyvällä tasolla.

7 YHTEENVETO

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin millaista informaatiota tilinpäätösanalyysin avulla on mahdollista tuottaa ja miten tilinpäätösanalyysia sovelletaan arvioitaessa yrityksen taloudellista asemaa.

Opinnäytetyön teoriaosassa käsiteltiin kirjanpidon ja tilinpäätöksen yhteyttä. Teoriaosan keskeisinä aihealueina keskityttiin periaatteisiin, joilla kirjanpito laaditaan sekä erilaisiin tilinpäätösdokumentteihin. Kirjanpito ja siitä jalostettava tilinpäätös ovat aihealueeseen liittyviä perusasioita, jotka on ymmärrettävä vähintään perusteiltaan ennen tilinpäätösanalyysin laatimista. Työn teoriaosassa käsiteltiin tilinpäätösdokumentit, joista keskeisimpiä tämän työn kannalta olivat tuloslaskelma ja tase.

Tilinpäätösanalyysi laaditaan kirjanpidosta jalostetusta tilinpäätöksestä. Teoriaosan toisessa kappaleessa käsiteltiin tilinpäätösanalyysin vaiheet ja keskeiset menetelmät. Keskeisistä menetelmistä tarkempaan tarkasteluun otettiin erityisesti

tunnuslukuanalyysi, jonka avulla on mahdollista saada kattavaa tietoa yrityksen suoriutumisesta eri osa-alueilla.

Tämän opinnäytetyön empiirisessä osiossa sovellettiin tilinpäätösanalyysia vähittäiskaupan alalla toimivaan esimerkkiyritykseen. Tilinpäätösanalyysi toteutettiin erilaisten tunnuslukujen ja prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla. Analyysi toteutettiin viiden vuoden ajanjaksolta vuosilta 2009 – 2013 ja tuloksia verrattiin toimialan mediaanilukuihin. Analyysin tavoitteena oli selvittää yrityksen taloudellinen asema kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden näkökulmasta. Tunnuslukuanalyysin viimeisessä vaiheessa yrityksen maksuhäiriöriskiä arvioitiin lisäksi z-luvun avulla. Tunnuslukuanalyysin lisäksi yrityksen tuloslaskelman ja taseen rakennetta analysoitiin prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla. Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös auttoi hahmottamaan tuloslaskelman ja taseen keskeiset erät, joihin toiminnassa tulee kiinnittää huomiota.

Empiirisen osion tuloksena oli, että esimerkkiyrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus ovat kokonaisuudessaan hyvällä tasolla, eikä toimintaan kohdistu tilinpäätösanalyysin näkökulmasta merkittäviä riskejä. Yrityksen maksuhäiriö- ja konkurssiriski arvioitiin z-luvun avulla hyvin pieneksi.

Tutkimus tarjoaa joitain jatkotutkimusmahdollisuuksia. Esimerkkiyritys on menestynyt päivittäistavarakaupassa erittäin hyvin, mikä näkyy laskettujen tunnuslukujen arvoissa. Jatkotutkimusmahdollisuutena on esimerkiksi tutkia, millaisia eroavaisuuksia heikolla yrityksellä on tässä tutkimuksessa käytettyyn case-yritykseen. Vertailevan tutkimuksen perusteella on mahdollista saada tietoa keskeisimmistä tekijöistä ja eroavaisuuksista, jotka erottavat heikon ja hyvän yrityksen toisistaan. Vertailevassa tutkimuksessa on mahdollista hyödyntää esimerkiksi prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä keskeisten eroavaisuuksien löytämiseksi.

LÄHTEET

Asunto-osakeyhtiölaki. 2009. L 22.12.2009/1599 muutoksineen. Viitattu 30.4.2014.
<http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091599>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kallunki, J-P. & Kytönen, E. 2002. Uusi tilinpäätösanalyysi. 3. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Tampereen Yliopistopaino Oy.

KHT-yhdistys. 2002. Tilintarkastus. Helsinki: KHT-Media Oy.

Kinnunen, J., Laitinen, E., Laitinen, T., Leppiniemi, J. & Putonen V. 2010. Avain laskentatoimeen ja rahoitukseen. 4. painos. Helsinki: AYY-Palvelu Oy.

Kirjanpitoasetus. 1997. L 30.12.1997/1339 muutoksineen. Viitattu 5.2.2014.
<http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339>

Kirjanpitolaki. 1997. L 30.12.1997/1336 muutoksineen. Viitattu 4.2.2014.
<http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>

Laitinen E. 2002. Strateginen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum Media Oy.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2012. Hyvä tilinpäätöskäytäntö. 7. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. 4. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2013. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 8. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Mavrovitis, B. 1991. Fifty Thoughts on Financial Statement Analysis. Business Credit vol. 93, no. 2. 10-11.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Prima.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2013. Yritysrahoitus. 7. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Salmi, I. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo?. 8. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Suomen Asiakastieto Oy. 2012. Voitto + -tietokanta. Helsinki.

Temte, A. 2005. Financial Statement Analysis. Chicago: Dearborn Trade.

Tilintarkastuslaki. 2007. L 13.4.2007/459 muutoksineen. Viitattu 10.2.2014.
<http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070459>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014. Toimiala online. Viitattu 26.2.2014.
<http://www2.toimialaonline.fi/>

Tomperi, S. 2013. Kehittyvä kirjanpito. 14. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Tomperi, S. 2012. Käytännön kirjanpito. 20. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Yhdistyslaki. 1989. L 26.5.1989/503 muutoksineen. Viitattu 30.4.2014.
<http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503>

Valtiovarainministeriön www-sivut. Viitattu 26.2.2014.
http://www.vm.fi/vm/fi/01_etusivu/

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit: Tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Yritystutkimus ry. 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 9. korjattu painos. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Yritystutkimus ry:n oikaistun kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava

LIKEVAIHTO**Liiketoiminnan muut tuotot**

+ _____

LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ

Aine- ja tarvikekäyttö

Ulkopuoliset palvelut

+ _____

Henkilöstökulut

+ _____

Laskennallinen palkkorjaus

+ _____

Liiketoiminnan muut kulut

+ _____

Valmisteveraston lisäys/vähennys

-/+ _____

- _____

KÄYTTÖKATE

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

LIKETULOS

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista

+ _____

Muut korko- ja rahoitustuotot

+ _____

Korkokulut ja muut rahoituskulut

- _____

Kurssierot

+/- _____

Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset

- _____

Välittömät verot

- _____

NETTOTULOS

Satunnaiset tuotot

+ _____

Satunnaiset kulut

- _____

KOKONAISTULOS

Poistoeron lisäys/vähennys

-/+ _____

Vapaaehtoisten vrausten lisäys/vähennys

-/+ _____

Laskennallinen palkkorjaus

+ _____

Käyvän arvon muutokset

+/- _____

Muut tuloksen oikaisut

+/- _____

TILIKAUDEN TULOS

=====

Yritystutkimus ry:n oikaistun taseen kaava

PYSYVÄT VASTAAVAT

Kehittämismenot
 Liikearvo
 Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet yhteensä

Maa- ja vesialueet
 Rakennukset ja rakennelmat
 Koneet ja kalusto
 Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

Sisäiset osakkeet ja osuudet
 Muut osakkeet ja osuudet
 Sisäiset saamiset
 Muut saamiset ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä**Leasingomaisuus****VAIHTUVAT VASTAAVAT**

Aineet ja tarvikkeet
 Keskeneräiset tuotteet
 Valmiit tuotteet
 Muu vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus yhteensä

Myyntisaamiset
 Sisäiset myyntisaamiset
 Muut sisäiset saamiset
 Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä**Rahat ja rahoitusarvopaperit****Vastaavaa yhteensä****OMA PÄÄOMA**

Osake- tai muu peruspääoma
 Ylikurssi, vara- tai arvonorotusrahasto
 Käyvän arvon rahasto
 Muut rahastot
 Kertyneet voittovarat
 Tilikauden tulos
 Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

Poistoero
 Vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja varaukset yhteensä**Oman pääoman oikaisut yhteensä****Oikaistu oma pääoma yhteensä****VIERAS PÄÄOMA**

Pääomalainat
 Lainat rahoituslaitoksilta
 Eläkelainat
 Saadut ennakot
 Sisäiset velat
 Muut pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä**Laskennallinen verovelka****Pakolliset varaukset****Leasingvastuut**

Korolliset lyhytaikaiset velat
 Saadut ennakot
 Ostovelat
 Sisäiset ostovelat
 Muut sisäiset korolliset velat
 Muut sisäiset korottomat velat
 Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä**Oikaistu vieras pääoma yhteensä****Vastavaa yhteensä**

LIITE 3

Yritys X Oy:n oikaisemattomat tuloslaskelmat vuosilta 2009 – 2013 (luvut tuhansina euroina)

	12/13 12kk	12/12 12kk	12/11 12kk	12/10 12kk	12/09 12kk
LIKEVAIHTO	27243	27764	26782	26879	27947
Liiketoiminnan muut tuotot	47	46	47	49	54
Ostot tilikauden aikana	-21720	-22019	-21923	-22253	-23446
Varastojen muutos	114	-24	253	321	200
Palkat ja palkkiot	-1706	-1762	-1712	-1596	-1584
Eläkekulut	-325	-319	-327	-292	-293
Muut henkilösivukulut	-92	-100	-85	-98	-75
Suunnitelman mukaiset poistot	-47	-56	-67	-63	-51
Liiketoiminnan muut kulut	-2307	-2319	-1999	-2060	-1982
LIKEVOITTO	1207	1211	970	886	769
Muut korko- ja rahoitustuotot	60	50	40	29	21
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-61	-69	-67	-54	-25
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	1205	1192	943	861	765
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	1205	1192	943	861	765
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos					
Vapaaehtoisten varausten muutos					
Tuloverot					
Muut välittömät verot	-271	-292	-259	-217	-193
Laskennallisen verovelan muutos					
TILIKAUDEN TULOS	935	900	684	644	573

LIITE 4

Yritys X Oy:n oikaisemattomat taseet vuosilta 2009 – 2013 (luvut tuhansina euroina)

VASTAAVAA

	12/13	12/12	12/11	12/10	12/09
	12kk	12kk	12kk	12kk	12kk

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Muut pitkävaikutteiset menot	22	27	34	50	66
------------------------------	----	----	----	----	----

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto	133	153	159	147	127
-------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Sijoitukset

Muut osakkeet ja osuudet	2	2	2	2	2
--------------------------	---	---	---	---	---

PYSYVÄT VASTAAVAT

YHTEENSÄ	156	182	195	199	195
-----------------	------------	------------	------------	------------	------------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Valmiit tuotteet/tavarat	3201	3316	3339	3086	2765
--------------------------	------	------	------	------	------

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Lainasaamiset	1861	2151	1498	1265	1442
---------------	------	------	------	------	------

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	555	461	494	574	477
----------------	-----	-----	-----	-----	-----

Siirtosaamiset	393	337	416	419	476
----------------	-----	-----	-----	-----	-----

Rahoitusarvopaperit

Rahat ja pankkisaamiset	1620	1621	1555	1022	793
-------------------------	------	------	------	------	-----

VAIHTUVAT VASTAAVAT

YHTEENSÄ	7630	7885	7302	6366	5953
-----------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

VASTAAVAA YHTEENSÄ	7787	8066	7498	6566	6149
---------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

VASTATTAVAA

	12/13	12/12	12/11	12/10	12/09
	12kk	12kk	12kk	12kk	12kk

OMA PÄÄOMA

Osake-, osuus tai muu vastaava pääoma	11	11	11	11	11
Edellisten tilikausien tulos	4003	3468	3128	2793	2497
Tilikauden tulos	935	900	684	644	573
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	4949	4379	3823	3448	3081

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksilta			540	540	540
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksille		540			
Ostovelat	1550	1580	2186	1852	1746
Muut velat	885	1077	535	357	359
Siirtovelat	403	490	414	369	424
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	2838	3688	3675	3118	3069

VASTATTAVAA YHTEENSÄ	7787	8067	7498	6566	6149
-----------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Yritys X Oy:n tilinpäätöksen liitetiedot

X OY

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 31.12.2012

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen välittömään hankintamenuon. Suunnitelman mukaisina poistoina on kirjattu EVL:n maksimipoistot.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on arvostettu fifo-periaatteen mukaisesti hankintamenuon määräisenä.

Yritys X Oy:n tilintarkastuskertomus vuodelta 2013

TILINTARKASTUSKERTOMUS

X Oy:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Unanimous Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. – 31.12.2013. Tilinpäätös sisältää taseen ja tuloslaskelman sekä liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisista ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyyttä ja siitä, ovatko hallituksen hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelollisuus yhtiötä kohtaan taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon

kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuus, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisten esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Raumalla 11. maaliskuuta 2014

XXX XXX

KHT

XXX XXX

KHT